

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ד' לפניו ל'עז'מי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל').

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תולדות תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף י עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכא
רש"י

מה שאין בו כגא. וכן חייב בה שריפת אדם שהיה לו לחרוז ואם קפוח הוא המכיר
חייב מיתה וקם ליה בדרבה מיניה לקמן בפרק הכותש סוף לרד" וכן אף: וכן
שאין ראוי. לקמן מפרש על פל של שור דקטני הכא בקרן קמירי וכן בשל ורגלי: חייב בו את
הכלים. אם שברן בניניהו או בעיקבה שהיא תולדה דקרן כלים אין ראויין לאש שאין

דרך להסיק בכלים: פלוגתא דרבי יהודה ורבנן
בפרק שור שנגח את הפרה ולקמן דף גנג: אלא
לעיל רבנן היא דקדשיה לף ליתני חומר בשור
שחייב בו את הכלים בר כותב ואשרי איירי קטין:
דההו ליה למתני חומר בשור וכו' מבאש שאין
בעט שור בשק מלא כלים ושברן חייב או אם
נפל חומר בבורו ועליו שק מלא בתבואה חייב
ואע"ג דקטנו בשק מה שאין בו כגא ונפקא לן
(לקמן דף ס.) מאו הקשה דאיני חייב אלא בגלגלי
שור פסולי המוקדשין. שנגחה ונפל בבור פטור
בעל הבור דכתיב: (שמות כא) בעל הבור ישלם
ההמת יהיה לו זמא או שאין המת שלו דאע"ג
דפרש"י וכן יתא: וכן לא תאכילו כלבים
בדאמרין בבביותו (דף טו) תבוח ולא גזיה כשר
הוא יתא קלף ויתבוח ולא כלבים ובפסולי
המוקדשין האבות מותר ואם נגחו שור חייב
דקא כתיב שור רעהו וכו' ונדהה שור רעהו
קראניו ביה ואע"ג דבשרו נמי כתיב והמת יהיה
לו מוקמי ליה לקמן לעלים משפלים בגביליה
האי מאי לא נוקטינ: אי אפרת שלבאם רבנן
איירי דשרי. קטנו וכלים שירי מה האי אלא אי
אפרת ר' יהודה. ואם כאן שירי דקא כלים ביה
ונטמן באש רבי יהודה מטיב שירי דהאי
שירי דש בגרו. שאם דש הור בגרו ונתחנן
לכך שרירי השחינין מלימורין בדישה תולדה
דקרן היא שפונתיה להדיק ותיב לשלם דמי ניח
שקילתא מה שאין בו כגא שירי ביה חייב
קאטי: דקא קטני. לעיל בשור שדרבו לילך
ולחזיקו וכל נזקן כולל: דאמרין חייב. בני מיה בו
השור בן דוקט מפרש לקמן מקראי
בפרק שור שנגח את הפרה: ארי אחיו לסיקת.
אם מת השור לא ישלם הראשון כלום דמי
טעמיהו אף כהם בה להמיה: ארי שניהם לנקוין.
דאם דוקט השור ולא מת ישלמו בין שניהם: רב
פפא אפר. מתניתין דקטני כהבשר כל נזקו דאין
חייב אלא אחינו מבייתה שמת השור קמירי:
ודכרי. תכל דאפי. רבי קאמר אתא אחרון
למיתתו. וכו' וכו'. למיה כהבשר כל נזקו: ארי
איא. למימה וכו' בנתו אי אחרניו דקסח שורו כו'
התסבא קמקשי. ליה רבי זריא ואינה משנה:
ופשע בו. שהקלו לו ולא שמתו:
א

למיתתו ודכרי וכל איפא דאמר ליקא
לה רבי וזרא ותו ליקא ותא איפא מפר שורו לחמשה בני ארם ופשע בו אחר מהו והיו
חייב חיכי דמי אילמא דבלאו איהו לא הוה מינטר פשיטא דאיהו קעבדי אלא דבלאו
איהו נמי מינטר מאי קעבדי מתקוף לה רב ששת והא איפא מרבה בחבילה חיכי דמי

חומר בשור מבאש. הא דלא תני שהשור ב"ח משום דרזי כמלל בבור לחשו דבהכי קלי
טעמא דפטור באש

שירי קטון. דפטור באש ושור וכו' חייב ופי' כגו בעט שור בשק מלא כלים ושברן וכן
אם נפל בבור ששק מלא בתבואה חייב ולא וכן קל מילי דלאו בעלי דמים מנעטים

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר בשור
מבאש שהשור משלם בופר ותיב בשלשים של עבר
נגמו דינו אסור בהנאה מסור לחרש שזומה וקמן חייב
מה שאין בן באש חומר באש מבשור שהאש מוערת
מתחלתה מה שאין בן בשור חומר באש מבבור
וחומר בבור מבאש חומר בבור מבאש שתחילת
עשייתו לנזק מסור לחרש שזומה וקמן חייב משא"כ
באש חומר באש מבבור שהאש דרפה לילך ולהזיק
ומוערת לאכול בין דבר הראוי לה בין דבר שאינו

ראוי לה מה שאין בן בבור ולהיני חומר באש מבבור
שהשור חייב בו את הכלים מה שאין בן בבור הוא
מזי ר' יהודה היא דמחייב על נזק כלים בבור א
רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור שהאש
דרפה לילך ולהזיק ומוערת לאכול בין דבר הראוי לה
ובין דבר שאינו ראוי לה מה שאין בן בבור דבר
הראוי לה מאי ניהו עצים דבר שאין ראוי לה מאי
ניהו כלים מה שאין בן בבור א
ר' יהודה הא
אמרת מחייב היה ר' יהודה על נזק כלים בבור אלא
לעולם רבנן היא ותנא ושירי מאי שירי דהאי שירי
שירי קטון אביעית אימא לעולם ר' יהודה דבר שאין
ראוי לה לאו לאתני כלים אלא לאתני חומרי שור
וכסבקי אשורו מתקוף לה רב אישי ליתני חומר בבור
מבבור שזומה חייב בו שור פסולי המוקדשין מה
שאין בן בבור א אמרת בשלמא רבנן היא אידי
דשירי תק שירי נמי תק אלא אי אמרת ר' יהודה
מאי שירי דהאי שירי שירי דש בגרו אי משום
דש בגרו לאו שיריא הוא דהתנא שבן דרבו לילך
ולהזיק: הכשרתי במקצת נזקו: תנו רבנן הכשרתי
מקצת נזקו כתיבי בתשלומי נזקו פהכשר על נזקו
פיצד החופר בור תשעה וכו' אחר והשלמנו לעשרה
האחרון חייב ודלא פרבי דתניא החופר בור תשעה
וכא אחר והשלמנו לעשרה אחרון חייב רבי אומר
אחר אחרו למיתה אחר שניהם לנקוין רב פפא אמר

למיתה ודכרי וכל איפא דאמר ליקא
לה רבי וזרא ותו ליקא ותא איפא מפר שורו לחמשה בני ארם ופשע בו אחר מהו והיו
חייב חיכי דמי אילמא דבלאו איהו לא הוה מינטר פשיטא דאיהו קעבדי אלא דבלאו
איהו נמי מינטר מאי קעבדי מתקוף לה רב ששת והא איפא מרבה בחבילה חיכי דמי

אחרון חייב. וגם אנוקן הראשון פטור מכלם
וכפי הפרה (לקמן נא) מפרש טעם
דכתיב כי יכרה אתו ולא ירשם לחיובי בתרא
אתי ולא קטא דאמר קרא שבת והיה לו ההוא
קטא עבדי שיעור מיתה

ותו ואת' נדו נמי דאיבא סוכא אטו כי
ורבא לחישובי לילוי י"ל משום דחיקי
לאוקמי מתני' ולא כרבי א כי בר פפא למיתה
היה יבול להעמיד בנזקין ואת ולוקאט בנזק
שלא היה בו הבול למיתה ולא תכל לנזקין שהיה
תחתו: וכן על עמקו וכו' אחר וסיד וכיד דמודה
רבי דאחרון חייב בין למיתה בין לנזקו דאמר
רב פפא בפרק הפרה (לקמן דף נא) וי"ל דאין ה
מקצת נזקו דאחרון עבד תכל

בגון פפא בר אבא. מפרש רשב"ם דקטן פפא בר
אבא לפי ששלטם בני אדם הוא שאול לכל
הבא מאליו לישב עליה כי סתם פסל עשו לכך וזוי
במתה מותמת מלאכה אבל פפא בר אבא שהוא משונה וכו' משאר בני אדם סתמא אין שאול לו ולפי' י"ל בנזק פפא בר אבא אמלוד
קאי דמוקדמך בסמוך דאי לא לאו את דהו תיבנין פורתא וקמיין משמע דאם היה נשבר היה חייבו ומיהו לפי המסקנא דמשני דבדרי דקטנו עלייהו אין צורך לפרש דתיבא דתיבא בלבד
ומתוך כך פטר ארבעה בני אדם שישבוע על ספסל אתו של אלמנה שברחה ותי' עוריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דקטן פפא בר אבא משום דקאמר מתיקא ותיבא בנזק דמי ודקאט פפא
בר אבא שהוא אדם כבד ומתוך כבודו מונע לעמוד אבל שאר בני אדם שאין כבודין כל כך ראי סמיכתן מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכולן חייבין ולפי' זה צריך לומר דרב
פפא עצמו בן תרנ"ך מת שקשה ותו ליקא:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33

34
35
36
37

מאי קעביר. בכלה משעתו ציל מאי קעביר טפי מאחרניו ישלם כל אחד חלקו ואין לומר דליפתו והנני פרק הנהא (למנו נא) אחד החוקק בור לי וכן אחד והשלמו לעשרים וכן אחד והשלמו לשלשים בולם תיבין אינו דבלאו איהו ויה מנה מיהו ביה עריך לדרקק וכי בשביל שהשליף איש עץ בתוך אש גדולה תתיבוי הא לא דמי אלא לאחד שחופר בור י וכן אחד והשלמו לי: א
ב וכן דליפתו ויש לראשון בור למתה בשעת
7 בור בור למתה אפילו לנקבן אחרון תיב
8 כדמכות בפי כל בדערפין (סנהדרין עז עה).
9 ישלמו. בעל הבור ישלם אין לדרוש ישלם
10 ישלים אכל ישלמנה משמע
11 שהבמה עצמה ישלם וכן איפשר שכבר מתה
12 לפקר שי לדרוש ישלמנה.
13 לא ישלם אינו דוקא בשמור שכן כתיב
14 דפטור מאונסן מנז מדמכתיב עד שטרפה
15 ישלם יש לומר דלמוד דהיקא דישלם לא ישלם
16 ללמוד בשביל הטרפה עצמה:
17 הא משום דמפילא כו. כלומר מחד מיינהו לא
18 אתקא אכל מתרתייהו אתקא במה הניד ולא
19 חש להאריך ולדרקק ביה
20 לא נצריקא אלא לפתח נבילה. אינו דבפי
21 הפניני (למנו לה) אמרין ביהשע כשעת
22 העקדה פרו משום דצריקא דחורא אבירא ב"י
23 התם משום דלא מתה ויש לו לתקומה על
24 שטרפתא אכל חבא מיד יהיה לו למורה
יבא

17 וה האחרון תיב מפני ששורב את מיתתו בקטלא לא
18 קמירוי ואיבעית אימא בפלוגתא לא קמירוי ולא והא אוקמינן דלא כרבי דלא כר' ורבנן
19 מוקמינן כר' ויהיה בין התנאי והתנאי וכן מוקמינן: תחתי בתשלומי נוקו: תחתי בנקו
20 לא תהני אלא בתשלומי נוקו תנאי והתנאי רהנו רבנן תשלומי נוק למפרד שהבעלים ממשלון
21 בנבילה מנא הני מילי אמר ר' אמי דאמר קרא מכה נפש בהמה ישלמה לא תקרי ישלמנה
22 אלא ישלמנה רב פהנא אמר מהכא אם טרף ימור וביאהו עד הטרפה לא ישלם עד טרפה
23 ישלם טרפה עצמה לא ישלם חוקקה אמר מהכא והמת יהיה לו לניזק וכן תנאי דבי חוקקה
24 והמת יהיה לו לניזק אתה אומר לניזק או אינו אלא לפזיק אמרת לא פד היה מאי לא פד
25 היה אמר אפי' או ס"ד נבילה דמויק הויא ליכתוב רחמנא שור תחת השור ולשתוק והמת
26 יהיה לו לפה לי ש"מ לניזק וצריקא דאי פתב רחמנא מכה בהמה ישלמנה משום דלא
27 שכיחא אכל טרפה דשכיחא אימא לא צריקא ואי אשמועינן טרפה משום דמפילא אכל
28 מכה בהמה בדרים אימא לא ואי אשמועינן הני תרמי הא משום דלא שכיחא והא משום
29 דמפילא אכל והמת יהיה לו דשכיחא ודרים אימא לא ואי אשמועינן המת יהיה לו משום
30 דמזונא קא מויק אכל הקא דכונפא חוקק אימא לא צריקא א"ל רב פהנא לרב אלא טעמא
31 דרב רחמנא והמת יהיה לו הא לאו הכי הויא אמנא נבילה דמויק הויא השתא א"א אית ליה
32 לדרייהו קמא מרייתו יהיה ליה דאמר ב"י גיב' לרבות שוה כסף ואפילו מוכין דרייהו מבעיא
33 ליה ונצריקא אלא לפתח נבילה לויקא פתח נבילה הנני היא דתנאי אם טרף ימור וביאהו עד

הבעלים מספילון בנבילה. כלומר נטלון את הנבילה ישלמו. משמע שישלם המורה. וביאהו עד. דריש השקא דכי אם טרף ימור השור בפשיעתו שי שומר שכן דרואי קרא בשומר
שכן כתיב כדאמרין בהשואל (כ"מ דף עז) פרישה שנייה נאמרה בשומר שכן וביאהו עד הטרפה ישלם כל החוקק עד דמי הטרפה אכל דמי הטרפה עצמה לא ישלם דניזק מטפל
וטרודת בנבילה למורה. או ס"ד נבילה דמויק. והאי והמת יהיה לו לפזיק קאמרו ולשתוק. קרא מניה דלא אצטרף להכי דפשיטא לן כון דשלם שור תחת השור נבילה לו היא
לניזק. שישלמו בדימים ונקלו ישלם המויק: מכה בהמה לא שכיחא. שיהא אדם מויק בהמה של חברו לפיכך לא התמידי עליו הכתוב לטרודת מבידות מרישה דמפילא. שחובב
קדשה והשומר לא נחנפו אמנו להכי חס רחמנא עליה דלא למיטרוד בנבילה: דרביה. קא מויק אקא על המויק לטרוד בנבילה ומשלם דרמים קמ"ל והמת יהיה לו. משתעי בשור
נזק דשכיח ודרים הוא ממש (השחור) שהוא (ממנו של מויק) בחבין לחוקק שופר שכן. שפשע הטרפה על ידי זכא נוקו: גופא שכיב ליה שרדי היה עליו לשומרה: השתא א"א הו
לית מרייתו. לפזיק כשיעור כל דמי נוקו היה יחיד ליה בעל כרחיה דניזק דאמר רבי גיב' לרבות כו דרייהו מבעיא: לא נצריקא. הא דרבנן קרא דניזק מטפל בנבילה אלא לפתח
נבילה: דכי אמר רחמנא כשיעור מיתה קאי ברשותיה דניזק ואם הוויא חוקקה דניזק ואם הוויא חוקקה דניזק ברוין פסידי דניזק הוא ומשלם ליה מויק מה שהנוק בו יתר:

א דבלאו איהו לא מיפר. כגון שהיו עסקיו רעים פשיטא. אין לו חסר במתקנת נוקו
אלא כל נוקו ולא דמי להשלם בור לעשרה דאע"י דקיל בור י דלא בעדי מיתה נוקן
מיתה עבדי וסיעי דראשון בהקדמת מיתתו ואצטרפא למיתני דאחרון תיב: מאי קעביר
ואינו תיב כלום: מריה בתפלות. שהיה תפלות ומרות בהדלקה על חברו וקריב י
ותפלות לנדיש אחרים שיהיו בדין שיהא הוא
תיב וכן וראשון פשיטא. ולמה תפול לן
למתקניה הדי ראשון לא יסיע כלום וכל מה
דשביק לו מעמיא ואייל אכל חופר בור השעה
רב מיתתו הוא עושה אלא האחרון מקריב
כגון פסא בר אבא. שהיה בעל כשר. פשיטא.
דלא דמי לבור שהראשון כרב נוקו והרג תני
וארבו אלא משום הכי הדי בור דמפטר דאמר ליה
אי לא אתה תוק מתיק ולא היה מית ליה
אלו לא שברו כלום כל זמן שלא בא זה
מתניא. דספסלו מוכא שיתרצא. והאיל
ומתחבתי בור אכל שורו ומריב בתפלות
לא מתנייתא ניהו אלא מסבקי הוא מנשי ליה:
דבלאו איהו תוק מריב בתי שעי. והכי
אצטרף למתניה לא שמועינן דאפי' הכי תיב
ומורה בתי הדיא דרופי בור לא מצי למתניה
דמתיו הדי כהכשר במקטע נוק דמתני דהאי
לא מקטע נוק הוא אלא כל נוק קטעא שמיא
התחילו לשברן כי היכי דרופי בור י והחוקק
הכל חוס של י והכל חוס של י הרג: וליפא
ולו אי לא אתן בדיי. לומר לא תוק מתבר
ואתם כשישבתי היה לכם לעמוד ומילא
עמדתם אתם כמניו נבגי משלם בור
לעשרה ליכא לאקשווי הכי דמאי היה ליה
לקטא לעשיבא: לא צריבא דתרי דפסידי
עליוהו. ועולם דבלאו איהו לא היה מתבר
כלל והקאמרת פשיטא לא צריבא דלא ישב
עליו אלא עמד על רגליו ונסקף עליהם ואתא
לאשמועינן דכרו כפרו דפי כפי חיה. נסמך
עליהו ולא יקלו לעמוד לישיבא אלא וזנא
מזנא גרסינן כדאמרין בעלקא חוי למזנא
עליה (שבת דף סח). פשוירי. שאין דרוע על ידי
מי נצריב שוקריב מיתיה. ופולגמיהו דרבי יהודה
כן מתריא דרבנן טיפ סנהדרין בתפלות אלו חן
דערפון דף טו) ו' יהודה קבר כי יפה כל נפש
אדם תיב דמשמע כל דרו נפש ורבנן כרי
בבלה נפש משמע ודמי הכרתי במקטע נוק

א דבלאו איהו לא אולא פשיטא אלא דבלאו איהו
אולא מאי קא עבדי מתקרו ליה רב פפא והא איכא
הא דתנאי ה' שששבו על ספסל אחד ולא שברוהו
וכא אחד וישב עליו ושברו האחרון תיב ואמר רב
פפא כגון פפא בר אבא היכי דמי אילימא דבלאו
איהו לא אימבר פשיטא אלא דבלאו איהו נמי אימבר
מאי קעביר סוף סוף מתנייתא היכא מתרצא לא
צריבא דבלאו איהו הוי מתיבר בתי שעי והשתא
צריבא בחדא שענה דאמרי ליה אי לאו חוי תיבשנא
מפי פורתא וקימין וליקא ליה אי לאו חוי בדידי
לא הנה מיתבר לא צריבא דבדידי דקסמך ביהו מבר
פשיטא מהו דתימא כחו לאו כגופו דמי קמ"ל דכחו
כגופו דמי דכל היכא דגופו תבר כחו נמי תבר ותו
ליכא והא איכא הא דתנאי מהוה עשרה בני אדם
בעשר מקלות בין בבת אחת בין בזה אחר זה ונת
בולן פשוירין רבי יהודה בן בתירא אומר ביהו אחר
17 וה האחרון תיב מפני ששורב את מיתתו בקטלא לא

הקעלים מספילון בנבילה. כלומר נטלון את הנבילה ישלמו. משמע שישלם המורה. וביאהו עד. דריש השקא דכי אם טרף ימור השור בפשיעתו שי שומר שכן דרואי קרא בשומר
שכן כתיב כדאמרין בהשואל (כ"מ דף עז) פרישה שנייה נאמרה בשומר שכן וביאהו עד הטרפה ישלם כל החוקק עד דמי הטרפה אכל דמי הטרפה עצמה לא ישלם דניזק מטפל
וטרודת בנבילה למורה. או ס"ד נבילה דמויק. והאי והמת יהיה לו לפזיק קאמרו ולשתוק. קרא מניה דלא אצטרף להכי דפשיטא לן כון דשלם שור תחת השור נבילה לו היא
לניזק. שישלמו בדימים ונקלו ישלם המויק: מכה בהמה לא שכיחא. שיהא אדם מויק בהמה של חברו לפיכך לא התמידי עליו הכתוב לטרודת מבידות מרישה דמפילא. שחובב
קדשה והשומר לא נחנפו אמנו להכי חס רחמנא עליה דלא למיטרוד בנבילה: דרביה. קא מויק אקא על המויק לטרוד בנבילה ומשלם דרמים קמ"ל והמת יהיה לו. משתעי בשור
נזק דשכיח ודרים הוא ממש (השחור) שהוא (ממנו של מויק) בחבין לחוקק שופר שכן. שפשע הטרפה על ידי זכא נוקו: גופא שכיב ליה שרדי היה עליו לשומרה: השתא א"א הו
לית מרייתו. לפזיק כשיעור כל דמי נוקו היה יחיד ליה בעל כרחיה דניזק דאמר רבי גיב' לרבות כו דרייהו מבעיא: לא נצריקא. הא דרבנן קרא דניזק מטפל בנבילה אלא לפתח
נבילה: דכי אמר רחמנא כשיעור מיתה קאי ברשותיה דניזק ואם הוויא חוקקה דניזק ואם הוויא חוקקה דניזק ברוין פסידי דניזק הוא ומשלם ליה מויק מה שהנוק בו יתר:

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכזה רש"י

1 **יבוא** עדים שנתקפה באונס. ואיני דורש בפרק התוספות כי אין רואה את רואה ה
 2 יבוא עדים שנתקפה ופסור דמשמעת דורשין איבא בעיניה: **יבוא** אחורה לבר.
 3 פי' שמתה בלא בקרה ואת דברים ערוכה כמו אחת מתנה לא לערוכה (שיעורף לה) ובקונטרס
 4 נרס ערוכה כמו יאכל עה

בשאלות

5 דרב אחאי גרי אמר שמואל
 6 אמר לי אבא ולא כפי' דפירש
 7 דמתנה דתיקין קר הוא:
 8 **א"י** שמיין לא לנגב ולא לנקול. ח"פ אין שמעון
 9 הניחלא והשכירם לבעלים שלמיך שיחידר הנגב
 10 הפחת אלא ישלם בהמה שלמיך וכלים מעולים
 11 והשכירם שלו ואניצ דקמיקין לן ישיב לרבות שמי
 12 ספק כשכח ואפי' סובין גובג וזולן שמיין משום
 13 דכתיב אשר גול בעיני שגול הלכך צריך להחזיר
 14 הנזקלא או דמיה ולא סובין לן כן משמע בירושלמי
 15 מנחן שמעון לא לנגב ולא לנקול א"ר אבא בר
 16 ממל חיים שמיין ישלם ולא מתוח עד פרק וגיבא
 17 ויזילא מנחן א"ר אבא בר ממל דחשיב הנזקלא אשר
 18 גול כאשר גול היינו טעמא דנגב וזולן קנו מיד
 19 כולד צוריאנו מרשות בעלים אבל מוק לא נתניב
 20 אלא כמו שהיוק הוסי' דמדי אף לשואל כיון
 21 דרובי באונסין נמצא שקנאו משעת שרעיא מדי
 22 הבעלים והדמיס אתה דתתיב כמו גוב וזולן.
 23 **דק"מ** שטחורין לה מראשון. פירוש שטחורין יד
 24 של נקבה מראשון והדמיס שחראה טבו

25 יהיו שטחורין ואת ואפאי לא יהיו שהורים דלמא
 26 ביום ראשון יבא ראשו או רובו ואפי' אל יבא
 27 דלמא הוא זכר וי"ל דלא מצי למישרי מספק
 28 ספקא דהוה קולי דסחרי אפדיו שאם תראה
 29 יום מים תשחרי נמי מספק ספקא דשמואל לא יבא
 30 ורוב ביום ראשון ואפי' רובו דלמא נקבה היא
 31 והשתא בתחילה התרנו משום דשמואל זכר השתא
 32 תרנו משום שמא נקבה יהי' מקום נפשי עגשה
 33 איסור דהוה תנן בדמקלות דהוה טב) לשב לזכר
 34 ולנקבה ולגדה איניצ דכל איסור באפי' נפשיה וחי
 35 ספק ספקא: **דמ"ן** מקצת שליא בלא וזל. ואת
 36 בלא וזל אבא לא היה מקצת שליא בלא וזל לא
 37 היהק חוששת הדי או ברהי' אפי' בחד ספקא
 38 מטעמי' ואי ברהי' אפי' ספק ספקא נמי שמא
 39 דהא תנן (סדורות פ"ו מד) כל ספקא שאתא ביכל
 40 לזרבותא אפי' ספק ספקא טמא וי"ל
 41 דשמעתין איירי לענן לאוסרה לבעלה.

42 **שליא** שיעתה מקצתה אסורה בבאכלה. פי' אסורה אפי' מה שפנפני דשקא באווח מקצת
 43 שיבאן יבא ראשו של וזל והוי' בולו כילוד ולא כיריבן ביה כל בבחמה תאכלו דאם
 44 יש מקצת שליא בלא וזל היה לנו לחזיר מטעם ס"ס תימה דסוגיא דהקא מוכח דשרי' ר'
 45 אלעזר שליא שיעתה מקצתה אי תוי' ס"ס באבילה וסכוון בהמה המקשה תולין (עו) משמע
 46 דאפילו בס"ס אסר רבי אלעזר דעל דק' משנה דשליא שיעתה מקצתה קמור' ר' אלעזר
 47 לא שנו אלא בשאנו קשורה בולד אבל קשורה בולד אין חוששין לולד לא ובשאינן
 48 קשורה ע"כ לא יהי' אלא ס"ס דפרקנא בביריתא דקמני' החם שקנאו נמוח שופר של שליא
 49 בר ואיכ' כשאין קשורה תשחרי דשמואל אין שם וזל אחר ואפי' יש שם וזל אחר שמא לא
 50 יבא רובו וי"ל ביריתא דקמני' החם שקנאו בר מירי' שליא של אחר הנולד' ר' אלעזר איירי
 51 בשליא שסודס הולד דודאי' יש שם וזל אחר' כשאין קשורה בה דבאמרין בהמפלה נראה
 52 דף ב' דלא אמרין תולין את השליא בולד אלא בשליא כהא אחר הנולד' ועל יד דקתם
 53 דהא א"ר אבא לא יבא בבהמה ברתן בהלוקח (בסורות ר"ט) סימן וזל בברקה באפי' שפיר ושליא:

54 **גירה**

1 **יבוא** עדים שנתקפה באונסין ברחבי בית ומת ואינו יבא ונשקב אין נשקה אין רואה שבעת
 2 ה' היתה בין שניהם (שמות כב) **יבוא** ערוכה. נבילה לביד. לשומה כמה היה שיהי' חובי'
 3 משמע קרא יבואו עד זמיה הגדולה ברחבי' (בראשית ט) בבקר יאכל עד דהיינו ששלל
 4 כדמרתגמין עקאה מפי מורי' **מאי** לאו בהא קמפילני. דבאונסין הוא ודאי לא פליגי אבא
 5 שאול לביתר ואפי' נטרפה באונס דהא נבא

6 דאין שומר שקבר חייב באונסין אלא ה"ק אם
 7 נטרפה בפעוה שיהא בר חילומין יבאי ערוכה
 8 וחסיק מבוזע על שיהא שיהי' שוק בשעת
 9 מינה דאי משום דמיס והשתא לא אימטור'
 10 והשתא אי אית ליה נבילות אהני'תמא ודב'
 11 ליה כל שכן ה"ק אלא לפחת נבילה אהא וזל'
 12 דלא מפיס ליה לזכ' דרשה סבר פחת נבילה
 13 דמיוק וחי' הלכך לא מצי לאוקמי לקרא לזכ'
 14 דרשה דאי שמוס מרוב והשתא לא אימטור'
 15 דהא תנאי ישיב לרבות שוק כפק בבורח נבילה.
 16 להביא מקום שמוסם שם למקום שיהיה שם
 17 אבא ששול סבר על דמיוק הוא' והתניא
 18 בנחותא: כפק ישיב לבעוליו והשת' משמע שאם
 19 הוה וישיב לבעוליו **ואגודא** שפת הובא
 20 בדנפשיה קא קרה. וריוח דנפשיה קא עבדי
 21 דהיסי' ליה לנזק ברמי' ויזירי' ולמל' לי קרא
 22 ודומת' בשורא. קורה דברקאי. בשודא או
 23 שמוסרס הבקאה לעיר נמכר בוה' אמר שמואל.
 24 מנהג דתיקין הוא שאין שמעון לא לנגב ולא לנקול
 25 שאם שגב וזולן בהמה או מליס ומתחוה אצלו אין
 26 שמעון דנקלה והשכירם לבעלים שחזירי' נגב
 27 הפחת אלא ישלם בהמה וכלים מעולים
 28 והשכירם שליא לאלו לנקול. שמעון בדרכיה והמת
 29 יהיה לה: **ואני** אומר אף לשואל ואבא מודה לי.
 30 ר"ב אף לשואל לבעול: ובאוקמו' קאי' או דלמא א'
 31 לשואל אין שמיין. והאי אף אנגב וזולן קאי'
 32 מדמרי' היה ר' כהנא וזל אפי' כקבא כמציא
 33 כ"פ השואל ר"ח ע"ו: **שליא** שיעתה כ"ו. דקיל'
 34 המפלת שליא יושבת עליה ימי מטאה ומי
 35 סקרה שאין שליא בלא וזל אלא שיעמות
 36 בתוכה: מוני' לה פון הראשון. דמיוס ראשון
 37 שמואל ואפי' והאי לידה ישינתה לחומרא
 38 דמקטנא סהרות שנגדה כראשון משעת יציאת
 39 שליא: **אמרי** שפיריתא לה מראשון. שתהא סופרת
 40 יד של נקבה עם יום הראשון ודמיס שחראה
 41 ביזם יד סחורין דהיינו קולא דאי חובי' נבא
 42 משני לא חילקא ימי' וקרה עד לקוחה חוששת.

43 לטמא סהרות שתגע ראשון: **סימנא** לא מנינא. שבעיניס דנקבה אלא משני' **מאי** קמ"ל.
 44 ועל דאמר חוששת דאין מקצת שליא בלא וזל. ומשה' חוששת שקמא רוב מיהי' הנולד
 45 יבא באווח מקצת ומכי' נגפ רוב היה כילוד דבאמרין במסכת נדה (ר"ח ת"ג) יבא
 46 מחורף או מוסר עד שיבא רובו ומקמא ודאי' לא מניא מראשון דשקא לא נפק רבא
 47 עד שני דאי' יש מקצת שליא בלא וזל לא היה חוששין לטמא סהרות דכולי' האי לא
 48 חוששין ודמיה חרי' חומר' וזלמא נפק רוב נבא. שליא. של בהמה: **שיצאת** מקצתה
 49 קודם חישות הבהמה: **אמרי**. כולה ואני' עם שאין בה גזל' ה"ל סימן וזל באשה וסימן
 50 וזל בהמה. כלומר מפני שהשולא אין סימן וזל בין באשה בין בהמה שאין שליא בלא וזל
 51 אלא שיעמות וחוששין קודם באווח מקצת שיבא קודם חישותה היה רובו של עבר וקמא
 52 יבא רובו היו כילוד ואינו ניקר בשחיטה האם.

53 **דש**

54 אסרי' כ"ס גזירה מקצת אטו כולה דבאמרין בשמעתין: **פ"סימן** וזל באשה ופרו' סימן וזל בבחמה. ואת ואפאי' תולד בהמה באשה ומתני' לא מירי' אלא בבחמה ויש לומר משום דהא
 55 פשטו לו יותר מבחמה דברי שפיר שהוא סימן וזל באשה ולא בבחמה ברתן בהלוקח (בסורות ר"ט) סימן וזל בברקה באפי' שפיר ושליא:

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף יב עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רמ"ט

תוספות

1 ב"ד ע"פ לבשטר דמגלחה בשטר גובה משום געלית גלחלה ונתבאר על פה לא גבי משום דליבא
 2 קלא ובשטר אית לה קלא אבל מתמני מה לי מלח ע"פ מה לי מלח בשטר אלא דאי כל
 3 הזכא דגבי מלקחות משום געלית דלת גבי נמי מתמני כמו מלח בשטר או מלח התבונה
 4 בתורה למיד כחובה בשטר דמי או בשטר דין גבי נמי מתמני אלא מלקוח על פה כיון
 5 כדא חש לעשות שטר נזבוחות מלקוחות ב"ד גבי
 6 נמי מתמני ליבא געלית דלת דה"פ איר אלעוך
 7 אפי' מתמני בלא אפוזיקי משום דהוי בקרקע לא
 8 אפי' פ"י בלא אפוזיקי לא גבי אלא מניה הורדך
 9 מניה לכול' ומשני באפוזיקי וגבי נמי מתמני
 10 ומלקחות אינן דקרי מניה אע"ג דגבי נמי מתמני
 11 כיון דמכח הלוח ששאר אפוזיקי קא גבי
 12 ז"ל אהדרו. חשיב לה בטועה בדבר משנה.

13 **אנא** מתניא דיעבד. אע"ג דבכפה דובחין
 14 אשכחן דמקרקעי דמי לענן אונאה
 15 ושבועה אורי' והכא לא איירי אלא במילי דרובנן
 16 ולנתנו מתמני ומלקחות דקבר שבועתא לא
 17 דאורייתא ולא גבי אלא מדרבנן ולענן פרובול
 18 וקמ"ל אנא דהוי נמי מדרבנן והכא דקרי מירוח
 19 אשכחא בעלמא היא ולקמן דקאמר לך ליבא
 20 דאמר עבדא במקרקעי דמי למה לי שומד
 21 בתובה למיד נמי במטלטלי' והוי חזק מצי למיפרך
 22 דהא לא חשיב במטלטלי' אלא עקב מילי דרבנן
 23 אלא דבלאו הכי פריך שפיר והא דכיעי למקד כפי
 24 המוכר את הבית (כ"ב סה"א) אי עבדא במטלטלי'
 25 דמי או במקרקעי דמי ממתני' דהוי גבי עבדים
 26 והבמה כולן מכרוין ומייתי' לה נמי בפרקי מי
 27 שנתנו (ש"ב ט"ג) גבי מטלטלין של פלוני לא שכיבא
 28 הכא כלל דהתם בלשון בני אדם הל'ק.
 29 **פרובול** הל' על דקרקע אין מותרין פרובול
 30 אלא על דך שיא אפשר לבעלותו
 31 ואע"ג שבוהתי על צע"י קובץ (ניסח לו.) כיון
 32 דחשיב קרקע לא פלוג רבנן.
 33 **מכר** לו עבדים וקרקעות. כגון אנא איירי דאי
 34 מטעם חצר אמאי מפליג בהתיקין בקרקע
 35 כיון עבדים למטלטלין דאי משתמרת לדעתו
 36 בתרדויהו' קאי ואי באין משתמרת לדעתו בתרדויהו'
 37 לא קנה.
 38 **בעיני** דומיא דערם מצרות. והתיקין בקרקע
 39 לא קנה עבדים משום דאין קרקע קאי
 40 באנן: **והלכתא** כפסות. ריבול נמי דמירי דיושן
 41 דכפות מילי דלא דחי חצר מלכתו מתני' דמי
 42 משתמרת לדעתו כדאמרין גבישן פרק הורוק
 43 (דף ע"ה) גבי קבת של לאשתו ותנוי ביד עבדו יושן
 44 ומשמרתו ה"ז נגיער אין גט משום דהוי חצר
 45 המשמרת של מדינתה וירדך יושן אמאי ה"ז
 46 גט חצר מהלכת דהא זכ"ת יושן שאני והאמר
 47 דמי לפרש הלכתא כפסות כלומר לא חשיב מהלכת ולא דמי
 48 לעומד ויושב וכיון דכפות מועיל יושן נמי מועיל דאי כ
 49 רבא אמאי קאמר רבא ניעור אין גט פסקי חלכות גדולות דכפות יושן בעינן.

1 **לכתר דנפק**. ר"נ אפר להו עולא. ליושבת לקמיה הכי אפר ר' אלעוך אפילו מתמי.
 2 דעבדא במקרקעי דמי אשתמטין עולא. נשטש ממני וירא משום דס"ל עבדא במטלטלי'
 3 דמי ומתירא הוא שקנא אשתמטו בהלכות ובקישויות: ה"ה עולא ואנבו דיעי דנרדא.
 4 אפי' מתמני הא עולא ו"ה ר' אלעוך ב'. דרובול סבירי להו במקרקעי דמי. ה"ה דאמר
 5 במטלטלי' כמאן ס"ל פרוובול. מפרש גבישן ה"ה

6 **לכתר דנפק אמר להו עולא הכי אמר רבי**
 7 **אלעוך אפי' מתמני אמר ר"נ אשתמטין עולא ה"ה**
 8 **עולא ננרדאעא ואנבו דיני דנרדאעא ה"ה עולא**
 9 **בפופוקרתא ואנבויה רב קמא בר ביזנא אמר להו ר"נ**
 10 **וילו אהדרו ואי לא מגבינן לכו לאפדנינוי א"ל רבא**
 11 **לר"נ הא עולא הא רבי אלעוך הא דיני דנרדאעא**
 12 **והא רב קמא בר ביזנא מר כמאן סבירא ליה א"ל אנא**
 13 **מתמני ויענא דתני אביומי פרובול חל על הקרקע**
 14 **ואינו חל על העבדים ומטלטלין קמ"ל על הקרקע**
 15 **ואינו נקנין על העבדים לימא פתנאי מכר לו עבדים**
 16 **והקרקעות החיוק בעבדים לא קנה קרקעות פקרקעות**
 17 **לא קנה עבדים קרקעות ומטלטלין החיוק פקרקע קנה**
 18 **מטלטלין במטלטלין לא קנה קרקע עבדים ומטלטלין**
 19 **החיוק בעבדים לא קנה מטלטלין במטלטלין לא קנה**
 20 **עבדים והתניא החיוק בעבדים קנה מטלטלין מאי**
 21 **לאו כהא קמפלגי דמר סבר עבדים פקרקעו דמי**
 22 **ומר סבר עבדים פקרקעו דמי אמר רב איקא בריה**
 23 **דרב אמי דכ"ע עבדים פקרקעו דמי והתניא קנה**
 24 **שפיר והתניא לא קנה בעיני קרקע דומיא דערם**
 25 **מצרות ביהודה ל"א נידיי דהתם נכסים שאין להם**
 26 **אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף**
 27 **בשטר ובחוקה מנהגי מילי אמר חזקיה דאמר רבא**
 28 **הא**

23 **וימנ להם אביהם ממונת רבות לכסף ולהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה איקא דאמרי**
 24 **אמר רב איקא בריה דרב אידי דכ"ע עבדי פקרקעו דמי והתניא לא קנה שפיר הא**
 25 **דתניא קנה בעודו עליו וכי עודו עליו מאי הוי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה**
 26 **וכי תימא בעומד והא אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא**
 27 **ככפות והתניא החיוק פקרקע קנה עבדים התם בעומדין בתובה מכלל דהאי לא קנה פשאין**
 28 **עומדין בתובה הניחא לחד לישנא דאמר רב איקא בריה דרב אמי עבדי פקרקעו דמי הניחא**
 29 **דאי עומדין בתובה אין זו לא לא אלא לחד לישנא דאמר עבדי פקרקעו דמי למה לי**
 30 **עומדין בתובה הכי אמר שמואל מכר לו עבד שדות בעשר מדינות בין שהחיוק באחת**
 31 **מין קנה פולין ולישעמוד לחד לישנא דאמר עבדי פקרקעו דמי למה לי עומד בתובה**
 32 **הא**

23 **וימנ להם אביהם ממונת רבות לכסף ולהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה איקא דאמרי**
 24 **אמר רב איקא בריה דרב אידי דכ"ע עבדי פקרקעו דמי והתניא לא קנה שפיר הא**
 25 **דתניא קנה בעודו עליו וכי עודו עליו מאי הוי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה**
 26 **וכי תימא בעומד והא אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא**
 27 **ככפות והתניא החיוק פקרקע קנה עבדים התם בעומדין בתובה מכלל דהאי לא קנה פשאין**
 28 **עומדין בתובה הניחא לחד לישנא דאמר רב איקא בריה דרב אמי עבדי פקרקעו דמי הניחא**
 29 **דאי עומדין בתובה אין זו לא לא אלא לחד לישנא דאמר עבדי פקרקעו דמי למה לי**
 30 **עומדין בתובה הכי אמר שמואל מכר לו עבד שדות בעשר מדינות בין שהחיוק באחת**
 31 **מין קנה פולין ולישעמוד לחד לישנא דאמר עבדי פקרקעו דמי למה לי עומד בתובה**
 32 **הא**

33 רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא ככפות אלקמא אע"ג דמוקי לה בכפות אפי' ניעור אינו גט ואין לפרש הלכתא ככפות כלומר לא חשיב מהלכת ולא דמי
 34 לעומד ויושב וכיון דכפות מועיל יושן נמי מועיל דאי כ
 35 רבא אמאי קאמר רבא ניעור אין גט משום דהוי חצר המשמרת של רבא יושן אין גט פסקי חלכות גדולות דכפות יושן בעינן.
 36 **בעומדין** בתובה. והא דקאמר לא קנה באין עמודי' לתובה ואפי' במטלטלין קנה ולא בעינן עבדין במטלטלין ולא נידיי ולקמן דדייקין ותא ק"ל דלא בעינן עבדין מנופה ה"ה מי
 37 למידי. **למה לי** עמודי' בתובה. פי' על כרחי לא מטעם חצר קנה דהתם עבדים אין משתמין לדעתו ואפי' עומד בעד שדרה דהוי עבד כבד רבין דכרכו מושבם אנב נמי לא
 38 קנה דקרקע אין נקניא אנב קרקע ואפי' אמר קני קרקע השמחה לחותם ואנבו התנה ותלתינה דהשתא הוי זו על גב זו לא קני באנב אלא ע"כ תא דקני הניחא מושבם ומיטעם אנב וא"כ
 39 אפי' אין עמודי' בתובה נמי דהוי בעשר שדות מדינת בין שהחיוק באחת מהן קנה כולן והא דקאמר שמואל בפרק חזקת הבתים (כ"ב דף ט"ה) לא קנה אלא מקום מכוונס בלבד היינו
 40 בנכסי הוי דהפסקי אבל אם דעת ארתה מרתה אותו קנה הכל והא דקאמר התם דמצי פסקי היינו נמי בנכסי הוי לא מבכר ולא נתן להי' דמי בולם דמי בולם בעינן כדמוכח בפק
 41 דקדושין (דף כ"ה):

33 רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא ככפות אלקמא אע"ג דמוקי לה בכפות אפי' ניעור אינו גט ואין לפרש הלכתא ככפות כלומר לא חשיב מהלכת ולא דמי
 34 לעומד ויושב וכיון דכפות מועיל יושן נמי מועיל דאי כ
 35 רבא אמאי קאמר רבא ניעור אין גט משום דהוי חצר המשמרת של רבא יושן אין גט פסקי חלכות גדולות דכפות יושן בעינן.
 36 **בעומדין** בתובה. והא דקאמר לא קנה באין עמודי' לתובה ואפי' במטלטלין קנה ולא בעינן עבדין במטלטלין ולא נידיי ולקמן דדייקין ותא ק"ל דלא בעינן עבדין מנופה ה"ה מי
 37 למידי. **למה לי** עמודי' בתובה. פי' על כרחי לא מטעם חצר קנה דהתם עבדים אין משתמין לדעתו ואפי' עומד בעד שדרה דהוי עבד כבד רבין דכרכו מושבם אנב נמי לא
 38 קנה דקרקע אין נקניא אנב קרקע ואפי' אמר קני קרקע השמחה לחותם ואנבו התנה ותלתינה דהשתא הוי זו על גב זו לא קני באנב אלא ע"כ תא דקני הניחא מושבם ומיטעם אנב וא"כ
 39 אפי' אין עמודי' בתובה נמי דהוי בעשר שדות מדינת בין שהחיוק באחת מהן קנה כולן והא דקאמר שמואל בפרק חזקת הבתים (כ"ב דף ט"ה) לא קנה אלא מקום מכוונס בלבד היינו
 40 בנכסי הוי דהפסקי אבל אם דעת ארתה מרתה אותו קנה הכל והא דקאמר התם דמצי פסקי היינו נמי בנכסי הוי לא מבכר ולא נתן להי' דמי בולם דמי בולם בעינן כדמוכח בפק
 41 דקדושין (דף כ"ה):

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף ע"ג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ר"ג תוספות

1 א' אליבא דר' רבנן. פי' פשוט' אי אליבא דר' רבנן דפליגי עליה דרבי נון בפי ה'פרה' (ה'פרה' עמוד ג.
 2 וטס) גבי שור שדחף חברו לבור ואמר ובהם דבעל השור משלם מחצת הבעל לבור
 3 פטור אלקאי כי ליבא לאשתלמי מבעל השור לא משתלם מבעל הבור ואע"ג שבו נמקא
 4 ה'היזק ופשיטא דאין גובה מבשרו כנגד אמירתו ע"כ לשם עמידתו פשוטו עושה לך
 5 ה'היזק ובעל הבור ש"ל משלם כלום ה'היזק שור
 6 מבער משלם ע"כ ג' ק"ס וכן חצי דין ולכ"ל א'
 7 מצד לזיקת אלא מתם ולא ממועד וכן פי' בבדיא
 8 ל'קפון בפי ה'פרה' (טס' א"ח ח"ל אכל רבנן ר'ר
 9 מ'קראי אולי וסביר דבעל השור כוליה ה'היזק
 10 קעביד ה'היזק ממועד בעל השור משלם נ"ש
 11 והתם משלם ע"כ נוק ובעל (השור) ופלא
 12 מ'פסיד וקשה לר"י היכי דייק דאין גובה מבשרם
 13 כנגד אמירתו מ'לא משתלם אמר
 14 כלום בתם ש'פסידו פלא' דהתם שמום שהבור
 15 בלא עשה ה'היזק אלא בשלמים ש'פסיד
 16 עשה שמום חצי דין וזיק פ'ן ז'ליבא לאשתלמי
 17 נאמירותו משתלם חצי ה'היזק דעל ה'היזק ס"ל
 18 השקא שנים שהיזקו האי כוליה ה'היזק עבד
 19 והאי כוליה ה'היזק עבד כ'ון דלא אסיק אדעתיה
 20 ש'עמא תוראי בבירך אשבתתיה דאי כל חד וחד
 21 פלא' ה'היזק עבד ל'קוה ישלם בתם לרבי נתן
 22 בעל הבור שלשה חלקים ה'היזק וחד ממה
 23 שהיזק וכלא מעט א"ן לודי כ'רובם בת'ה
 24 ועוד מקא ליה ל'גמרא ד'ר' רבנן כ'רובם בת'ה
 25 השור מחצת ובעל הבור פטור ד'קמא בתם בעל
 26 השור משלם מחצת ובעל הבור משלם מחצת
 27 ור' רבנן דאמרי ובעל הבור פטור איירי מבעד
 28 ונרא' לר"י ד'ר' רבנן דאמרי בעל השור חייב ובעל
 29 הבור פטור היינו דבעל השור משלם מחצת
 30 ממועד ובתם רביע ובעל הבור פטור לגמרי
 31 חייב בהכות בור אלא ה'היזק ונפול מ'מלא דכתיב
 32 ונפל שקוה שור אכל אם אנדיום פ'פולס אוז
 33 פטור הבור בעל הבור והקא ה"פ' אה אמרי כי
 34 ליבא לאשתלמי מבעל הבור לא משתלם
 35 מבעל השור דאי ס"ל האי כולא ה'היזק עבד
 36 והאי כ'י ופשיטא דאין ג'ות מבשרו כנגד
 37 אמירתו ומאי קמ"ל רבי אבא ונ"ח מ'גלה דתא
 38 דקאמרי רבנן ובעל השור חייב ל'א היינו ה'תיב
 39 הכל ר"ל דאי ה'זו פליגי רבי נתן ורבנן בתשלומי
 40 השור ויהי לודי ל'פרש ומדלא פירש ש"מ מוד
 41 לרבי נתן כ'הא ועוד דאי איתא דמתיבי רבנן
 42 הכל לבעל השור ה"ל לר' נתן ל'מיר דאין
 43 משלם אלא מחצתו א"מא תוראי בבירך
 44 אשבתתיה. ודוקא גבי בור קאמור דמשלם אע"ג
 45 דכל חד וחד כולא ה'היזק עבד ש'יק חלקק ב'ן
 46 שור לבור מהאי טעמא ומיהו כ'ון ד'דע טעם
 47 תוראי בבירך אשבתתיה מצד למסר ימני וכל
 48 חד וחד פלא' ד'היזק עבד כ'דאמרי'ן בת'ה
 49 (טס) וטס אפרש ב"ה

אמר

1 לישני. רבינא. רבי יוסי הגלילי. ורב נתמן דאמר כר' רבנן. מתנות כהונה קאמרי. כבוד
 2 מעשרים ורבע מתנות תהיה ה'היזק ור' רבנן רבינא ר' ר' הגלילי דאיתו
 3 נמי מודה ויהא דכל זמן שהיבת קיים משלחו ג'בוח לזה כהנים ואפילו מתים וכו'
 4 קאמרי רבי יוסי הגלילי מ'ון געלי'ן מן בשלמים קאמר ה'בעלים ישראל לא יכו לזה מתים
 5 משלחו ויהא ויהו ה'היזק רבינא ר' ר' יוסי
 6 הגלילי בבבוי בחצ'ה ל'ר' ר' חירי' בשלמים
 7 משום דסיקא דב'ריתא מוכיח דבבבוי קמירי
 8 דקמתי לא אמר בן עזאי אלא בבבוי וכן עזאי
 9 מ'ליתיה דרבי יוסי קמפ'ש ולקמיה מ'פ'ש
 10 מ'ליתיה שלמים. ש'עתי'ן סמכה ו'תקים מנחת
 11 לאיל ועשרין ל'כשב ד'מ'פ'ש מנחתו ב'פ' כל
 12 (המנחות) ו'ח' סא) אכל בבבוי לא אכל מ'פ'שא
 13 בבבוי בחצ'ה ל'ר' ר' קאמור ר'כ'ון דלאו
 14 לת'ה'ה' קאי לא יכו ליה משלח ג'בוח דלא ע"כ
 15 ל'גבוח: ל'עשוי מ'פ'ש בת'ה. ש'אי'פ' ש'חא
 16 קרב שלמים מ'מ'ר'ן ב'פ' כ'תרא ד'בבדו'ת ו'ח'
 17 ס' אפי' ה'כי לא ה'ו מתים מ'ון געלי'ם
 18 כ'שלמים בבבוי. תם נאמר אי בבבוי שור ו'ח'
 19 לא ת'פ'ה פ'ר'ון הוא דלית ליה ח'ליפ'ק מ'קדו'ת
 20 כבוד למבור באישלו ולישלו ב'ל'מ'ר אכל
 21 נמ'ר הוא ו'למ'ק אכל'טו כ'קדו'תו כ'ש'ום
 22 ואם א'תו קיים י'ריכנג מ'פ'ש נאמר לא
 23 י'אל. ו'מ'ר'ן כ'בבדו'ת ב'פ' (ו'מ'ש'י ר'ה ר'כ.) דאי
 24 לא י'אל מלא י'אל ד'מ'רים ד'כתיב ב'ן לא
 25 י'מ'ר ולא י'אל מ' לה'ן מ'כ'יה עמו אי ש'חא
 26 מ'כ'יה עמו ה'ל'ק'ן אי'א נמ'ר לא חי ולא פ'ש'ט
 27 כ'ר אלקאי לאו מ'ון געלי'ם הוא: ר'א א'ר.
 28 מ'עלה מ'ת'ת'ן אל ח'ודק מ'ניה לא מ'פ'ש
 29 ק'ש אלא ה'ק שאין ב'ן ד'ן מ'עלה שאין ב'ם
 30 ש'ום ק'דו'שה לש'מ'ם ד'ב'קדו'שת ש'ום ש'יקא
 31 מ'עלה כ'ון ק'דו'ש ק'דו'ש'ים ו'אי נ'ת'ה. כ'ון
 32 נ'סיים ד'ר'דו'ט: ג'ב'ה. ו'צ'י נוקו מ'בשרו ד'ק'ק ש'חא
 33 תם משלם מ'ת'ת'ן אל ח'ודק אינו
 34 גובה מאמירתו הא קמ"ל דאין גובה מבשרו
 35 כנגד אמירתו כ'ון שור ש'חא מתים ע'נ'ת שור
 36 ש'חא מתים אינו גובה אלא ח'מי ד'מי ב'ש'ר א'פ'
 37 על ג'ו דלא ח'י מ'ה שלם ודמי חצי אמירתו לא
 38 ישתלם ד'דמי חצי הא'ר' של כ'ש'ר א' אליבא
 39 ד'ר' רבנן. דפליגי עליה דר' נתן כ'ר'ת ש' ש'חא
 40 את ה'פרה ו'ח' (ג.) גבי שור ש'דחף את חברו
 41 לבור וואמרי'ן בתם בעל השור משלם רביע
 42 ובעל הבור פטור מ'פ'י ש'חא ופ'ילו ו'במועד בעל
 43 השור משלם חצי ובעל הבור פטור אלקאי כי
 44 ליבא לאשתלמי מבעל השור לא משתלם
 45 מבעל הבור ואע"פ שבו נמקא ה'היזק ופשיטא
 46 דאינו גובה מבשרו כנגד אמירתו: וא' אליבא
 47 דרבי נתן ואמר כי ליבא לאשתלמי מבעל
 48 השור משתלם מבעל הבור דאמר בתם בעל
 49 השור משלם רביע ובעל הבור שלשה חלקים
 50 ו'במועד בעל השור משלם מחצת ובעל הבור
 51 מחצת והקא נמי אמאי אינו גובה מבשרו כנגד אמירתו וכן
 52 היא דהתם לא קמצינ לאוקמי ה'כי נ"י. דלא אמרי'ן כי ליבא לאשתלמי מהאי לישתלם מהאי: כ'תרי ג'פ'. כ'ון שור ובור אכל ב'ה ג'פ' א"א דאינו גובה
 53 מאמירתו ויהא איתא ד'מצי א"ל מכל ה'היזק ובע'נא משתלמ'ת. התם הוא אפרש ל'י בעל השור. ה'היזק לבעל הבור אלא תוראי בבירך אשבתתיה. מת ה'היזק כל ה'היזק עליו מה
 54 דתאי לו לאשתלמי מבעל השור משתלמ'ת אם הם הוא משלם רביע דאפילו ה'היזק הוא לברו לא יהו משלם אלא חצי וכן נק'ש'ו ש'חא שור עמו ישלם רביע והשת'ר משתלמ'ת
 55 מ'היזקו

56 אבא

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56

אמר רבא תודה שהוקת אע"ג דרבא מפרש מתניתין דין מעילה ולא אויב מתניתין כרבי
יסי הלמלי על ברהק בריה אורי לרי יסי הלמלי: **שנאמר** ויודע בבעליו ומת.
נראה דלא מוהדר קודשי דהאי והיעד לא איירי בעדות שטעונין לסקלו כיא לייעוד אלא
מספא דקרא קודשי דתביב השורי ופקל וכו' משמע לישנא דפרקי והא השורי יפקל בגמר
דין הוא דתביב: **חזר** השוחטין חייב בה על השן
ועל הרגל. במתוך לפירות ולא לשורים פליגי
כדוכח בסוף הסוגיא דפליגי בקושא דרבי זורא
ובפרוקא דאבי לפי דא היה יכול רב הסדא
לפרש המשנה כמו משפשי ר' אלעזר ופרש
רשות הנזק והפזק במיתות לפירות ולשורים
דמודה רב הסדא דפרסו ורגסון לקפון אמר לך
רבי אלעזר והסבא מתניתין מי לא פליגי מיהו
לפרסו רבא: לקפון והסבא מתניתין מי פליגי
ובסוף גרסי אלא בי מנאי הדיא וכל וזו מדברי רבי
אלעזר וצ"ל דפליגי במיתות לפירות ולשורים
הדפ והסבא מי פליגי והתנא כי אלא ורבי לא
ש"ס וכו' קתני בו ולפי גירסתו זו אלא היתה תחילה
הסוגיא כמו במסקנא דפליגי בקושא דרבי זורא
בפרוקא דאבי:
בשהזיק חב הפזק לאינוי כן. ואית לרב
הסדא מנא ליה לאתני כן
לשמאלא וכל חני לרב ועוד דברייתא דקתני
כשהזיק חב הפזק מיטת לאינוי כל חני קשיא
לרב הסדא ויל דלידייה נמי איכא יתורא דחני
מצי למיתני ורשות הניזק והפזק חוב ולא ליחני
כשהזיק חב הפזק אך קשה דלשמאל תקשי
דברייתא:
בגזון שקבל עליו שמירת גופו כו. איכפא לא
מצי למיער כגון דאוקה תורא השואל
לתורא דמשאיל ובגון שקבל עליו שמירת גופו
אלא קבל עליו שמירת גופו ומילתא ולא סנחי
הוא אנציג דדכרי כו שהוא נגזון אמרינן סוף
(פרק שורו) שגב ר' דה (לקפון מהו) סתמא
דמילתא דלא איל אדור מוסיק אחרני קביל
עליה דאנו אחרים ומזקי ליה לדידה לא קביל
עליה ששואל לא סוף למיער חבי דמסקתא
שואל קבל עליה שמירה מעולה
ולא

אבל הכא מי קצי אמר רבא תודה שהוקת אע"ג דרבא מפרש מתניתין דין מעילה ולא אויב מתניתין כרבי
יסי הלמלי על ברהק בריה אורי לרי יסי הלמלי: **שנאמר** ויודע בבעליו ומת.
נראה דלא מוהדר קודשי דהאי והיעד לא איירי בעדות שטעונין לסקלו כיא לייעוד אלא
מספא דקרא קודשי דתביב השורי ופקל וכו' משמע לישנא דפרקי והא השורי יפקל בגמר
דין הוא דתביב: **חזר** השוחטין חייב בה על השן
ועל הרגל. במתוך לפירות ולא לשורים פליגי
כדוכח בסוף הסוגיא דפליגי בקושא דרבי זורא
ובפרוקא דאבי לפי דא היה יכול רב הסדא
לפרש המשנה כמו משפשי ר' אלעזר ופרש
רשות הנזק והפזק במיתות לפירות ולשורים
דמודה רב הסדא דפרסו ורגסון לקפון אמר לך
רבי אלעזר והסבא מתניתין מי לא פליגי מיהו
לפרסו רבא: לקפון והסבא מתניתין מי פליגי
ובסוף גרסי אלא בי מנאי הדיא וכל וזו מדברי רבי
אלעזר וצ"ל דפליגי במיתות לפירות ולשורים
הדפ והסבא מי פליגי והתנא כי אלא ורבי לא
ש"ס וכו' קתני בו ולפי גירסתו זו אלא היתה תחילה
הסוגיא כמו במסקנא דפליגי בקושא דרבי זורא
בפרוקא דאבי:
בשהזיק חב הפזק לאינוי כן. ואית לרב
הסדא מנא ליה לאתני כן
לשמאלא וכל חני לרב ועוד דברייתא דקתני
כשהזיק חב הפזק מיטת לאינוי כל חני קשיא
לרב הסדא ויל דלידייה נמי איכא יתורא דחני
מצי למיתני ורשות הניזק והפזק חוב ולא ליחני
כשהזיק חב הפזק אך קשה דלשמאל תקשי
דברייתא:
בגזון שקבל עליו שמירת גופו כו. איכפא לא
מצי למיער כגון דאוקה תורא השואל
לתורא דמשאיל ובגון שקבל עליו שמירת גופו
אלא קבל עליו שמירת גופו ומילתא ולא סנחי
הוא אנציג דדכרי כו שהוא נגזון אמרינן סוף
(פרק שורו) שגב ר' דה (לקפון מהו) סתמא
דמילתא דלא איל אדור מוסיק אחרני קביל
עליה דאנו אחרים ומזקי ליה לדידה לא קביל
עליה ששואל לא סוף למיער חבי דמסקתא
שואל קבל עליה שמירה מעולה
ולא

אבל הכא מי קצי אמר רבא תודה שהוקת אע"ג דרבא מפרש מתניתין דין מעילה ולא אויב מתניתין כרבי
יסי הלמלי על ברהק בריה אורי לרי יסי הלמלי: **שנאמר** ויודע בבעליו ומת.
נראה דלא מוהדר קודשי דהאי והיעד לא איירי בעדות שטעונין לסקלו כיא לייעוד אלא
מספא דקרא קודשי דתביב השורי ופקל וכו' משמע לישנא דפרקי והא השורי יפקל בגמר
דין הוא דתביב: **חזר** השוחטין חייב בה על השן
ועל הרגל. במתוך לפירות ולא לשורים פליגי
כדוכח בסוף הסוגיא דפליגי בקושא דרבי זורא
ובפרוקא דאבי לפי דא היה יכול רב הסדא
לפרש המשנה כמו משפשי ר' אלעזר ופרש
רשות הנזק והפזק במיתות לפירות ולשורים
דמודה רב הסדא דפרסו ורגסון לקפון אמר לך
רבי אלעזר והסבא מתניתין מי לא פליגי מיהו
לפרסו רבא: לקפון והסבא מתניתין מי פליגי
ובסוף גרסי אלא בי מנאי הדיא וכל וזו מדברי רבי
אלעזר וצ"ל דפליגי במיתות לפירות ולשורים
הדפ והסבא מי פליגי והתנא כי אלא ורבי לא
ש"ס וכו' קתני בו ולפי גירסתו זו אלא היתה תחילה
הסוגיא כמו במסקנא דפליגי בקושא דרבי זורא
בפרוקא דאבי:
בשהזיק חב הפזק לאינוי כן. ואית לרב
הסדא מנא ליה לאתני כן
לשמאלא וכל חני לרב ועוד דברייתא דקתני
כשהזיק חב הפזק מיטת לאינוי כל חני קשיא
לרב הסדא ויל דלידייה נמי איכא יתורא דחני
מצי למיתני ורשות הניזק והפזק חוב ולא ליחני
כשהזיק חב הפזק אך קשה דלשמאל תקשי
דברייתא:
בגזון שקבל עליו שמירת גופו כו. איכפא לא
מצי למיער כגון דאוקה תורא השואל
לתורא דמשאיל ובגון שקבל עליו שמירת גופו
אלא קבל עליו שמירת גופו ומילתא ולא סנחי
הוא אנציג דדכרי כו שהוא נגזון אמרינן סוף
(פרק שורו) שגב ר' דה (לקפון מהו) סתמא
דמילתא דלא איל אדור מוסיק אחרני קביל
עליה דאנו אחרים ומזקי ליה לדידה לא קביל
עליה ששואל לא סוף למיער חבי דמסקתא
שואל קבל עליה שמירה מעולה
ולא

אבל הכא מי קצי אמר רבא תודה שהוקת אע"ג דרבא מפרש מתניתין דין מעילה ולא אויב מתניתין כרבי
יסי הלמלי על ברהק בריה אורי לרי יסי הלמלי: **שנאמר** ויודע בבעליו ומת.
נראה דלא מוהדר קודשי דהאי והיעד לא איירי בעדות שטעונין לסקלו כיא לייעוד אלא
מספא דקרא קודשי דתביב השורי ופקל וכו' משמע לישנא דפרקי והא השורי יפקל בגמר
דין הוא דתביב: **חזר** השוחטין חייב בה על השן
ועל הרגל. במתוך לפירות ולא לשורים פליגי
כדוכח בסוף הסוגיא דפליגי בקושא דרבי זורא
ובפרוקא דאבי לפי דא היה יכול רב הסדא
לפרש המשנה כמו משפשי ר' אלעזר ופרש
רשות הנזק והפזק במיתות לפירות ולשורים
דמודה רב הסדא דפרסו ורגסון לקפון אמר לך
רבי אלעזר והסבא מתניתין מי לא פליגי מיהו
לפרסו רבא: לקפון והסבא מתניתין מי פליגי
ובסוף גרסי אלא בי מנאי הדיא וכל וזו מדברי רבי
אלעזר וצ"ל דפליגי במיתות לפירות ולשורים
הדפ והסבא מי פליגי והתנא כי אלא ורבי לא
ש"ס וכו' קתני בו ולפי גירסתו זו אלא היתה תחילה
הסוגיא כמו במסקנא דפליגי בקושא דרבי זורא
בפרוקא דאבי:
בשהזיק חב הפזק לאינוי כן. ואית לרב
הסדא מנא ליה לאתני כן
לשמאלא וכל חני לרב ועוד דברייתא דקתני
כשהזיק חב הפזק מיטת לאינוי כל חני קשיא
לרב הסדא ויל דלידייה נמי איכא יתורא דחני
מצי למיתני ורשות הניזק והפזק חוב ולא ליחני
כשהזיק חב הפזק אך קשה דלשמאל תקשי
דברייתא:
בגזון שקבל עליו שמירת גופו כו. איכפא לא
מצי למיער כגון דאוקה תורא השואל
לתורא דמשאיל ובגון שקבל עליו שמירת גופו
אלא קבל עליו שמירת גופו ומילתא ולא סנחי
הוא אנציג דדכרי כו שהוא נגזון אמרינן סוף
(פרק שורו) שגב ר' דה (לקפון מהו) סתמא
דמילתא דלא איל אדור מוסיק אחרני קביל
עליה דאנו אחרים ומזקי ליה לדידה לא קביל
עליה ששואל לא סוף למיער חבי דמסקתא
שואל קבל עליה שמירה מעולה
ולא

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף יד עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שמינונלין)" ר"ן תוספות

1 ולא קבל עליו שְׁמִירַת נְזִיקוֹ. ואם האמר כיון דלא קבל עליה פשיטא דתם משלם חצי
 2 נזק ומועד משלם נזק שלם ויש לומר דסלקא דעתך דשמירת נזקין דעלמא לא קביל
 3 אכל אנקון לתורא דישאל גופיה סלקא דעתך שקביל וליפטר משאלי:
 4 מ' לא פליגי. הוי מצי לאוקמי הדיא דרב יוסף לא לזה ולא לזה לשוורים ולפירות דתת:
 5 ולא קבל עליו שְׁמִירַת נְזִיקוֹ או לא הוב אימא סיפא נפרצה
 6 בלילה או שפריצה לסטים וצנתה והזיקה פטור הא
 7 ביום חייב הא לא קבל עליו שְׁמִירַת נְזִיקוֹ הוב קאמר
 8 אם קבל עליו שְׁמִירַת נְזִיקוֹ חייב נפרצה בלילה או
 9 שפריצה לסטים וצנתה והזיקה פטור איני והא תני רב
 10 יוסף חצר השותפים והפונדק חייב בקון על השן ועל
 11 הרגל תיובתא דרבי אלעזר אמר לה רבי אלעזר
 12 וחסברא מתניתא מי לא פליגי והתניא ארבעה כללות
 13 היה ר' שמעון בן אלעזר אומר בנגזון כל שהוא רשות
 14 לניזוק ולא למזיק חייב בכל דמויק ולא לניזוק פטור
 15 מכל לזה ולזה כגון חצר השותפים והבקעה פטור בה
 16 על השן ועל הרגל על הנגיפה ועל הנגיפה ועל
 17 הנשיכה ועל הרביצה ועל הבטיחה תם משלם חצי
 18 נזק מועד משלם נזק שלם לא לזה ולא לזה כגון חצר שאינו של שניהם חייב בו על השן ועל
 19 הרגל על הנגיחה ועל הנשיכה ועל הנגיפה ועל הרביצה ועל הבטיחה תם משלם חצי נזק
 20 מועד משלם נזק שלם קתני מיהת חצר השותפין והבקעה פטור בה על השן ועל הרגל קשיא
 21 אהר"י כי תניא התיא בהצד מיוחדת לזה ולזה בין לפירות בין לשוורים התיא דרב יוסף בהצד
 22 מיוחדת לפירות ואינה מיוחדת לשוורים דלגבי שן הויא לה חצר הניזק דיקא גמי דקתני תיא
 23 דמויקא דפונדק וקתני תתם דמויקא דבקעה שבע מינה מתקוף לה רבי זירא פיון דמיוחדת
 24 לפירות אלא בענין דבער בשרה אחר וליפא א"ל אביי פיון דאינה מיוחדת לשוורים שדה אחר
 25 קרינא ביה א"ל ר' ובא חמא מדופתי לרבינא לימא מדמתניתא לא פליגי אמוראי גמי לא פליגי
 26 אמר ליה אין ואם תמצא לומר פליגי בקשיא דרבי זירא ובפירוקא דאביי פליגי: גופא ארבעה
 27 כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנגזון כל שהוא רשות לניזוק ולא למזיק חייב בכל
 28 על הכל לא קתני אלא חייב בכל ככולי נזק מני רבי טרפון היא דאמר משונה קרן בהצד הניזק
 29 נזק שלם משלם אימא סיפא לא לזה ולא לזה כגון חצר שאינו של שניהם חייב בה על השן
 30 ועל הרגל מאי לא לזה ולא לזה אילימא לא לזה ולא לזה כלל אלא דאחר הוא בעניא ובער
 31 בשרה אחר וליפא אלא פשיטא לא לזה ולא לזה אלא דחד וקתני סיפא תם משלם חצי נזק
 32 מועד משלם נזק שלם אתאן דרבנן דאמרי משונה קרן בהצד הניזק חצי נזק הוא דמשלם
 33 רישא רבי טרפון וסיפא רבנן אין דהא אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא שבוק מתניתין ותא
 34 אבתראי רישא רבי טרפון וסיפא רבנן רבינא משומיה דרבא אמר פולה רבי טרפון היא ומאי
 35 לא לזה ולא לזה לא לזה ולא לזה לפירות אלא דחד לזה ולזה לשוורים דלגבי שן הויא לה
 36 חצר הניזק לגבי קרן הויא לה רשות הרבים א"ה ארבעה שלישה הוי אמר רב נתנן בר זבחק
 37 שלישה

שלישה

1 ולא קבל עליו שְׁמִירַת נְזִיקוֹ. אם זיק הוא את אחרים: איני והא תני רב יוסף. ארבי
 2 אלעזר פרי: והמוקד. בית גדול שרגילו אחרים ואבסגאין ללון בו ואם הזיק זה את זה
 3 חייב וזקן ולא הוי כרדרי דהואיל אינו מיוחד לבני רשות הרבים אלא לאותן הרדרי
 4 בו שדה אחר טרן כתיב ביה שרי ע"י שכירות הם דברים שם: ותסברא דמתניתא לא פליגי.
 5 דליבא כתיבא דקאי בותי והתנא ד' כללות
 6 כו: חייב בכל. לקמן מפרש שאפילו קרן המה
 7 משלם נזק שלם הויאל ונכנס לרשותו והזיקה
 8 פטור בכל. דאמר ליה תורן ברשותי מאי בעי
 9 על השן ורגל. דלא קרינא ביה בשרה אחר:
 10 הדמשה שיחא מיוחד לניזק אכל על הנגיפה
 11 ועל הנגיפה הנשיכה והזיקה והזיקה והנביעה שחן
 12 התולדותי על קרן תם משלם חצי נזק כרדריה
 13 הוא שריב לשנתן רשות בו לא לזה ולא לזה.
 14 מפרש לקמיה דאינו של שניהן אלא של אחד
 15 מתן של ניזק חייב בה על השן ועל הרגל: גיש
 16 ועל הנגיפה כו. ולקמן פריך את התנא וישא
 17 דבחר הניזק אפילו קרן המה משלם גיש: פטור
 18 בה על השן ועל הרגל. והיני ר' אלעזר: ופריך
 19 מקרא קשיא אהר"י כי תניא התיא. דפטור:
 20 בהצד המיוחדת לזה ולזה. לפירות ולשוורים
 21 דהויא ליה חצר השותפים לגבי שן ולגבי קרן
 22 הלך קרן פטור כרדרי וקרן המה ח' כרדרי
 23 משלם ורב יוסף קתני המיוחדת כו'. דהויא
 24 חצר הניזק של היה לו להכניס שם שוורים
 25 ולא ידע לרדרי: פונדק אינו מיוחד לשוורים לפי
 26 ששם מונחת פרגוסתא של סוחרים ואינו מיוחד
 27 לרכנס שם שוורים שלא דחפו וינפלו בהם
 28 תתם בקעה רועים שם שוורים בענין שדה אחר
 29 וליפא. שריב של למזיק רשות בה להכניס
 30 פירותיה שדה אחר קרינא ביה. שריב נכנס שלא
 31 ברשות שלא היה לו רשות לשוורים: אמוראי
 32 גמי לא פליגי. דהא דרב חסדא קשיא מיוחדת
 33 לשוורים ודריי אלעזר מיוחדת אף לשוורים
 34 בקשיא דהי זירא ופירוקא דאביי. ובחצר
 35 המיוחדת לפירות ולא לשוורים רב חסדא באביי
 36 דבין דאינה מיוחדת לשוורים שדה אחר קרינא
 37 ביה ורבי אלעזר כרבי זירא פיון דיש למזיק
 38 רשות בה לפירות לא קרינא ביה שדה אחר:
 39 חייב על הכל לא קתני. דליקמי שמעון על השן
 40 והרגל ועל הקרן אלא חייב בכל דמשמע על
 41 הקרן פרי: שהיא תם אתא לאשמועינן חייב
 42 גיש: רבי טרפון היא דאמר. לקמן בפרק ביצה
 43 (דף כו): משונה קרן בהצד הניזק גיש משלם
 44 קרן המה וכל תולדותיה קרי משונה הויאל
 45 ושני את וסמן שלא הוי דרבן לכל: אלא דאתי.
 46 שאינו לא נזק ולא מוזק וקתני חייב על השן
 47 והא בענין שדה אחר: אלא דחי מיתניו. כלומר
 48 דניזק תא איל שמואל לרב יהודה כו'. לקמן ב' והיה כו'.
 49 כללות קאמר ר' תרי מיתניו בחד דובתא דר' טרפון וחד מרבנן: אלא דחי. דניזק דלגבי שן הויא פירות אינה אלא דניזק: ולגבי
 50 קרן הויא היורי. שריב ברשות נכנס שם שרו ומשום נכי הוא משלם חצי נזק ותו לא: ג' כללות הוי. דהאי כללא בתרא שמעון ליה מקפאי דכון דלגבי שן הויא חצר הניזק למה
 51 ליה לתמני חייב על השן הא תניא ליה רישא כל שהוא רשות לניזוק ולא למזיק חייב בכל וקרן בהצד השותפין את תניא ליה רישא כגון חצר השותפין והבקעה ועל הנגיפה ועל הנגיפה
 52 תם משלם חצי נזק

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף טו עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רכא רש"י

בני חורין, שיהו העדים בני חורין ובני ברית: עבד אין לו יחס. ואחרון בפרק התבא על
 יבמותו (יבמות דף סג.) הכל מודוים בעבד שאין לו יחס ברכותו עם התאווה עם הרומין
 לתמוה: נבדרי לוי יום יחס. דברקשרי הדין הכתיב הדימוין עם טבריומן כן חזאל: עבד מעני
 שיקר במצותו ששקמים חייבתו כהן דגמר לה לך מאשה: לפנינה. כולן בכלל. קפ"תיא.
 אש או אשה כי יעשו דמשתעי בקרובי. התם
 הוא דהם והקמא עליה. הדיןוי באיש לענע
 בפרה: כי היכי דתהייו לה חיותא. ידאי לא תנאי
 בכלל דינין הוי פרשי תגרי מיתה: אש דבר
 מצינת. משלם בעל המזון כופר לזורשים משום
 דברטליה ממצותא. ספוא. הוי דין שישלמנו ואינו
 קנס ונפקא מיתה דאי מודה מקמי דאתו סתרי
 לא מיפטר: לאו מפרה כשבור קרניו. שרגילין
 בגינתיה וצריכי משלם בתשלומין. משמע
 דשינוי מקסדי ממון בתשלומין שוה משלם
 מחצה וחס מחצה: הדין דהדין נזיק בתשלומין.
 כלומר מקמי דמסיד שיהי ראו לו דכעי ושלמק
 כוליה שזה פשע בשורו שלא שמרו: בתשלומין
 איתיה. בתמיה דמשמע דמפסיד מודה: לפתח
 נבילה. דכל פתח נבילה דנזיק הוא והינו דשיקר
 נזיק בתשלומין שאפילו אתו קנס שזוכתה לו
 תורה אינו נוטל כולה: לאו תנא ליה רישא. תבתי
 בתשלומין קודם קרנתי וכל השלומי קודם מלמד
 שדבעילום מקפליים כוליה ואתמון לא נצרכא
 אלא לפתח נבילה: מנפוי. ואם אינו שוה חצי
 נזק מקפדי הנזק בדרכים (שמות כא) וחצי את
 כספו: מן העלייה. אם אינו שוה כנגד כל הנזק
 נוטל נכסים מביתו: ואם איתא. דקנסאי: ליתי
 נמי דא. שחצי נזקו של תם קנס ואינו משלם
 ע"פ עצמו ומועד דתי ממון ומשלם ע"פ עצמו
 חצי כופר. מועד שחיותו את האדם משלם כופר
 לזורשים ותם שחיותו חצי כופר לא משלם: רבי
 יוסי הגלילי היא דאמר. בפרק שור שנגנב את
 הפרה (לקמן דף מב.) תם משלם חצי כופר ואתאי
 שזירא דאי משום והאי משלם כופר עלתאי
 לא משלם אלא פלגא כופר לאו שזירא הוא
 דהאי תני לה תם משלם חצי נזק ומועד נזק שלם
 וכופר בכלל.

השנה הכתוב אשה לאשה. היינו דוקא היכא דהפרשה נאמרה בלשון זכר כי היא ארשה
 תמורה (דף ב) דפרקי אמאי איצטריך רבוי לענע תמורה לפי שהפרשה נאמרה
 בלשון זכר ותא השנה הכתוב אשה לאשה אכל היכא דכתיב איש כהדיא ותאי הקם קרדי
 רבוי כהדיא דפרק ארבע מיתות (סנהדרין טו.) איש כי יקלל יאל אלא איש מציון
 וא"ת לוקו בשור שנגנב ארבעה ותופשה (דף מה)
 ושם ר"ה שרן האשה דאמר שור שור שבעה
 להביא שור האשה גבי שור שומיה אמאי
 איצטריך רבוי דאי הקם לא כתיב ויאו ועני
 דכתיב וי בגלוי יומת אינו אלא לשון זכר
 בעלמא ואומר ר"ה ודמקשקשו הקם נגיחה
 למהיה נגיחה לנזקין והוא לפינן מנזקין דכתיב
 בזה (שמות כא) איש כי יגזף שור איש למעטי
 אשה יא רבוי דאמר:
אשר תשים לקפדי השנה הכתוב אשה לאשה.
 תמיה דאי לפנינה לא איצרי אלא.
 בכשרים לזון דכן הדיןין פקדן כתרך דבישוי (דף
 פח.) ושם) לפנינם ולא לפני הדיעות ואשה
 פסולה לזון דתנן בפרק באי סעין (נה דף מט.)
 ושם כל הכשר לזון כשר להקדיד ואשה פסולה
 להקדיד בכאמרין בתחובל (לקמן דף פח.) ובפרק
 שבתת העדות (שבתות דף ה.) ו"ל דהדיא דפרק
 באי סעין (נה דף מט.) באיש אשה לומר לא איה
 הכשר לזון כשר להקדיד ומכרתיב (שופטים ז)
 והיא שפטה את ישראל בדבריה אין להביא
 דאיה דאשה כשריה לזון דשקא הוי מקלנן
 אותה עליהם משום שבעה וא"ת בגיטין (דף פח)
 דרשנן לפנינם למעטי הדיעות והכא דרשנן
 לרבות אשה ו"ל דהקם מועט משום דלפנינם
 קאי אפלקים דכתיב בפרשה וא"ת בלא לפנינם
 דכתיב ליה דבענן מותומם ומלקט שוי לומר
 דלפנינם איצטריך לכל דבר שישוה הכופר איה
 על פי שאינו זך ובעני ממוזין וכן מוכח בפי'
 דהסדרותיו (דף ז) ודרשי מאשר תשים אלו כלי
 דהדיןין:
המית איש או אשה. תמיה דקרא קמא כי יגזף
 שור את איש או את אשה ה"ל תבא
 לאתוי דמקרא דהמית דרשנן שור שנגנב
 ארבעה ותמושה (לקמן דף מב.) מה איש נזיק
 לזורשי בני דוכי איתא הקם והמית איש או
 אשה אמר ר' עקיבא ובי מה בא הוה ללפנדו
 לרובי על אשה כאיש זכר היא אמר ר' יגזף שור
 וכו' אלא להקיש אשה לאיש מה איש נזיק
 לזורשי בני:
לכל מיתות. כלומר שתיכין עליהם מיתה או
 כופר כמו על האיש דכתיב איצרי קרא
 דהמית איש או אשה ובקמון נמי קאמר משום
 איבוי שקמה חס ורומקן עליה ולא איצרי באשה
 שתימקת מתחייב מנו אהיש **משלם** פהה חס
 רומקן עליה. וא"ת אם לא הקשו לענע עושין
 בכל כ"ש דהוא חס עליה ספי שלא היה בא משע
 ולא היתה צורכה בפרה ככל ו"ל דאיצטריך קרא
 לעונשים הכתובים בדבריה בניש במונ עיות
 שיש לזון פהה:
לא נצרכא אלא לפתח נבילה. א"עו דהקמא
 דלאו דידאי ממו כון וקביה ליה רומקן
 חצי נזק חסותיב ליה דאיתיה בתשלומין מה שפחת נבילה עליו ולא מצי א' למוקי קרנא דתורן קבירא ביה כרפי' לעל' וי. ר"ה לא נצרכא: **א** משום חצי כופר לאו שזירא הוא. פי'
 דליקשי לרבי פלגא נזקא ממונא מאי שזיר דהאי שזיר דלא שזיר אלא חצי כופר אמר ר' יוסי הגלילי היא ולא שזיר כלום דכרבי איבא פקק שלשה מינן שזיר דהוה לרזח ובפקק
 הגלילי (סוכה דף רב.) **ה** מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר. והא דמועד משלם כופר שלם ותם חצי כופר לאו שזירא הוא דהאי תנא תם משלם חצי נזק ומועד
 משלם שלם ובפרק בכלל ואת אבתי ליתנן דמועד משלם כופר אף כשהשור בסקילה ותם כשהוא בסקילה פטור אפילו לרבי יוסי הגלילי דהביאור לבית דין ושלם
 משלם שלם

חצי נזק חסותיב ליה דאיתיה בתשלומין מה שפחת נבילה עליו ולא מצי א' למוקי קרנא דתורן קבירא ביה כרפי' לעל' וי. ר"ה לא נצרכא: **א** משום חצי כופר לאו שזירא הוא. פי'
 דליקשי לרבי פלגא נזקא ממונא מאי שזיר דהאי שזיר דלא שזיר אלא חצי כופר אמר ר' יוסי הגלילי היא ולא שזיר כלום דכרבי איבא פקק שלשה מינן שזיר דהוה לרזח ובפקק
 הגלילי (סוכה דף רב.) **ה** מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר. והא דמועד משלם כופר שלם ותם חצי כופר לאו שזירא הוא דהאי תנא תם משלם חצי נזק ומועד
 משלם שלם ובפרק בכלל ואת אבתי ליתנן דמועד משלם כופר אף כשהשור בסקילה ותם כשהוא בסקילה פטור אפילו לרבי יוסי הגלילי דהביאור לבית דין ושלם
 משלם שלם

רכב **בבא קמא**. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף טו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 חמית שורי ב' פאי לאו בתם. והק' חמית שורי את פלוני משלם חצי כופר ע"פ עצמו
 2 ורבי יוסי הגלילי היא או שורא של פלוני המרת משלם ע"פ עצמו וכן אצל אלקאמ מונא
 3 כופר דהתנן בתהם חמית מנופה וכוון ומשלם מנופה וביאורו לכדי וישלם לך ובשאן השור
 4 בקסקיה כנון ע"פ עד אחד וע"פ בעלים הם חם בין מונע שניהם פטורין מכופר מדרבא דאמר
 5 פרק שור שפגא ארבעה חמשה (למסן דמגו). שור
 6 שהתמן גן חורין שלא בקנהו פטור עצמא
 7 השור יסקל וגם בעליו יזמת לך זמן שהשור
 8 בקסקיה בעלים משלמים כופר וי"ל דאין ה"ב
 9 דל"ע נמי כופר לא הוי שור והא דלא קאמר
 10 הא מני רבי עקיבא היא משום דדרשי בשור
 11 שפגא ארבעה חמשה (למסן כנו) נקי מדמי עבד
 12 ואי ר"ע ליתני שהתם פטור מדמי עבד ונאי
 13 שיל דתני שור ל"מ"ד פלגא נקאמ מונא א
 14 משום חצי כופר לא שירא הוא דהתנן שהתם
 15 משלם ח"נ מנופה וא"ת ומנא ליה דאית ליה
 16 לרבי יוסי הגלילי הם משלם חצי כופר אי משום
 17 דדרשי לקמן נקי מדמי ולדות ולא דרשי נקי
 18 מנצי כופר דלקא לשלם ס"ל דפטור דכשהשור
 19 בקסקיה בביאורו לכדי וישלם לך ובשאן השור
 20 בקסקיה פטור מדרבא דאמר הם
 21 משלם חצי כופר לאו משום דשמעין ליה הכי
 22 אלא כלומר דמצי קבר ומשלם חצי כופר ולא
 23 יסבור דרבא גר' טרפון דאית ליה נמי לקמן
 24 שלדע ביצה הרג (ולו כו) דהם משלם כופר ואי
 25 נמי ס"ל רבי יוסי הגלילי דהם לא משלם חצי
 26 כופר שרשיה דרבא לאו שירא היא כפרשיית
 27 ודה"ה דהתנן מצי למיטרי הא מני ר"ש גן זמא
 28 דדרשי הקם נקי מדמי עורו ולדידה נמי כופר
 29 לא שירא הוא
 30 **פלגון** וליתני ברדיה ב"רא במועד אבל בתם
 31 כ"ו. חמית חבי' ונהו מצי למיטר הכי
 32 אכל בתם אין משלם ע"פ עצמו דמשמע ד"פ
 33 עדים משלם כשהמית שורו את פלוני ולקא לא
 34 סבר רבי יוסי הגלילי דאמר הם משלם חצי כופר.
 35 **והשתא** דאמרת פלגא נוקא קאמא. כ"ה
 36 דודקא למ"ד פלגא דנוקא דנוקא קאמא
 37 אבל למ"ד פלגא דנוקא מונא לא מתייבב ל"ל
 38 דמני תמי דהתנן לא אתנא דרין אורחיה הוא
 39 דסתם שוריים לא בחוקת שימור קימי תאי
 40 משונה הוא ודלא אורחיה כדלכא למיכל אמיר
 41 רבירבי אבל למ"ד דאמא נוקא קאמא הוי תולדה
 42 דרין ותירויה משונים הם אע"ג דרין כותיה
 43 לחיקי
 44 **וא'** דהם לא מפקין מניה. אורי' דוקא אי תפס
 45 חמית עצמו כנון אכל או השורא קאמר
 46 דלא מפקין דבמזיק תפילו דבמזיק שויבל לתחוק
 47 בו אכל לקוח בשעת הדיוק אכל מירד אחרתאי לא
 48 דאי כל דבר שיהפוט לא מפקין יבא ל"די תפלה
 49 דהים או למחר גזול כל אשר לו ולא נוציא מני
 50 דאין דין דתן קאמא ויהי יסודי יתר ממה שהיו
 51 וקא דאמר בכ"ר הרג' (למסן דף טו) הוא
 52 חמרא אבל נקאמ ופלישה לטלא ותיבדה הוא
 53 יודעה אנהמא נון שלם ואסלא חצי נוק מיירי בתפס או היה דחוק ע"י שמתא דקבעיה ומנא לא"ה

1 **חמית שורי ב' פאי לאו בתם. והק' חמית שורי את פלוני משלם חצי כופר ע"פ עצמו**
 2 **ורבי יוסי הגלילי היא או שורא של פלוני המרת משלם ע"פ עצמו וכן אצל אלקאמ מונא**
 3 **כופר דהתנן בתהם חמית מנופה וכוון ומשלם מנופה וביאורו לכדי וישלם לך ובשאן השור**
 4 **בקסקיה כנון ע"פ עד אחד וע"פ בעלים הם חם בין מונע שניהם פטורין מכופר מדרבא דאמר**
 5 **פרק שור שפגא ארבעה חמשה (למסן דמגו). שור**
 6 **שהתמן גן חורין שלא בקנהו פטור עצמא**
 7 **השור יסקל וגם בעליו יזמת לך זמן שהשור**
 8 **בקסקיה בעלים משלמים כופר וי"ל דאין ה"ב**
 9 **דל"ע נמי כופר לא הוי שור והא דלא קאמר**
 10 **הא מני רבי עקיבא היא משום דדרשי בשור**
 11 **שפגא ארבעה חמשה (למסן כנו) נקי מדמי עבד**
 12 **ואי ר"ע ליתני שהתם פטור מדמי עבד ונאי**
 13 **שיל דתני שור ל"מ"ד פלגא נקאמ מונא א**
 14 **משום חצי כופר לא שירא הוא דהתנן שהתם**
 15 **משלם ח"נ מנופה וא"ת ומנא ליה דאית ליה**
 16 **לרבי יוסי הגלילי הם משלם חצי כופר אי משום**
 17 **דדרשי לקמן נקי מדמי ולדות ולא דרשי נקי**
 18 **מנצי כופר דלקא לשלם ס"ל דפטור דכשהשור**
 19 **בקסקיה בביאורו לכדי וישלם לך ובשאן השור**
 20 **בקסקיה פטור מדרבא דאמר הם**
 21 **משלם חצי כופר לאו משום דשמעין ליה הכי**
 22 **אלא כלומר דמצי קבר ומשלם חצי כופר ולא**
 23 **יסבור דרבא גר' טרפון דאית ליה נמי לקמן**
 24 **שלדע ביצה הרג (ולו כו) דהם משלם כופר ואי**
 25 **נמי ס"ל רבי יוסי הגלילי דהם לא משלם חצי**
 26 **כופר שרשיה דרבא לאו שירא היא כפרשיית**
 27 **ודה"ה דהתנן מצי למיטרי הא מני ר"ש גן זמא**
 28 **דדרשי הקם נקי מדמי עורו ולדידה נמי כופר**
 29 **לא שירא הוא**
 30 **פלגון** וליתני ברדיה ב"רא במועד אבל בתם
 31 כ"ו. חמית חבי' ונהו מצי למיטר הכי
 32 אכל בתם אין משלם ע"פ עצמו דמשמע ד"פ
 33 עדים משלם כשהמית שורו את פלוני ולקא לא
 34 סבר רבי יוסי הגלילי דאמר הם משלם חצי כופר.
 35 **והשתא** דאמרת פלגא נוקא קאמא. כ"ה
 36 דודקא למ"ד פלגא דנוקא דנוקא קאמא
 37 אבל למ"ד פלגא דנוקא מונא לא מתייבב ל"ל
 38 דמני תמי דהתנן לא אתנא דרין אורחיה הוא
 39 דסתם שוריים לא בחוקת שימור קימי תאי
 40 משונה הוא ודלא אורחיה כדלכא למיכל אמיר
 41 רבירבי אבל למ"ד דאמא נוקא קאמא הוי תולדה
 42 דרין ותירויה משונים הם אע"ג דרין כותיה
 43 לחיקי
 44 **וא'** דהם לא מפקין מניה. אורי' דוקא אי תפס
 45 חמית עצמו כנון אכל או השורא קאמר
 46 דלא מפקין דבמזיק תפילו דבמזיק שויבל לתחוק
 47 בו אכל לקוח בשעת הדיוק אכל מירד אחרתאי לא
 48 דאי כל דבר שיהפוט לא מפקין יבא ל"די תפלה
 49 דהים או למחר גזול כל אשר לו ולא נוציא מני
 50 דאין דין דתן קאמא ויהי יסודי יתר ממה שהיו
 51 וקא דאמר בכ"ר הרג' (למסן דף טו) הוא
 52 חמרא אבל נקאמ ופלישה לטלא ותיבדה הוא
 53 יודעה אנהמא נון שלם ואסלא חצי נוק מיירי בתפס או היה דחוק ע"י שמתא דקבעיה ומנא לא"ה

בבא קמא. ארבעה אבות נזיקין – פרק ראשון דף טז עמוד א – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכבה רש"י

תוספות

בבבב רבי טרפון היא. תבא נמי טרפון במיתקת לאחר מן לפירות ולא לה זלזה
לשוררים תימה דמשמע תא לשנים לפירות פטור ואיכ תישטו מקבא דפליגי
בקשישא דר וירא ופיסקיא דאבי וליעיל דהי (ד.י.) הש' מסופק ולהקפידים גרסי' לה זלזה
לשוררים קשיא איכא דחמישית דלא פליגי במיתקת לפירות דחשיב לה חצר

הניקא אע"פ שיש רשות לפירות לחצות שום שום
כ"ש תבא דאין מיתקת לשוררים כלל חשיב
חצר תבא אע"פ שמיתקת לשנים לפירות.
ראוי לה אין שאין ראוי לה לא. אין להקשות
דלמא תא דקאמר מועדת חנינו לישלם מן
העליה ושאין ראוי לה אע"פ שמשלם ניש כר
טרפון אינו מועד לשלם מן העליה כדאמרינן
בפי' (דף טז) ולשון מועד שייך על זה כדאמרינן
הידוס אינו מועד לניש אומרים מועד ובתא
קמיפליג דמר סבר מוטבו ומר סבר מן קרן העליה
דע"כ כשאין ראוי לה לא משלם כי אם דע"כ נוק
דלמאן פ"ב דף ט"ז כהניא קמני גבי השן
מועדת אכלה כסות או כליים משלמת חצי נוק
והתנש הרי אלו מועדים. לא בכל עניי דוק
חשיבי מועדים אלא כל אהר במידי דארוחיה כגון
שכא זבא וטרף ארי ורסס או טרף לתינה אבל
במידי דלאו ארוחיה כגון ארי שטרף ואכל וכן
שאר תיבות דלאו ארוחיה לא הוו מועדים אלא
משלמי ח"נ ובמידי דארוחיהו משלם ניש חנינו
דוקא בחצר תבא אבל בהריד פטור דהיי שן
בהריד כדאמר שמואל בגמ' ארי בהריד דרס
ואכל פטור ואפי' נחש שאין נהנה מנשיכתו
כדאמרינן בפי' דתענית (דף טז) שנתקבצו כל
היוות אצל הנחש ואומרת לו מה תבא? יש לך
מ"מ כיון דארוחיה בפי' הוי נמי זלזל ופטור
בהריד ולא יתי כמו כן בטר דאיבעי אע"פ
דמתנין לזוין מוחשיב גבי ניה ארתי?
רבי

בבבב רבי טרפון היא. וירשא לא בחצר תבא גמורה עסקין משום הכי קמני אינה
מועדת דקא מתיבי ליה אשן וזלזל בחצר המיוסרת לניקא לפירות ובקרו חצי נוק ותו לא
משום דלשוררים הוא רשות לשנים וכדרי' דמאי? ראוי לה אין. כגון פירות ותיבות:
שאין ראוי לה. כסות וכלים. לא. דמשעה דהוה נוק הוא דמשלם: ואי רבי טרפון ב'.

הא ודאי לגבי שן רשות תבא דהיא ותיבא
במיתקת לניקא לפירות אויסקמה. תישה תפי'ן
תן. נתינה נתינה נשיכה רביעה בעישה: ואם
הוציאו חששתן מיעדין. והיינו דקמני המשה
מועדין ור' דקמני השן מועדת לאכול כר ב' הא
אמניא קאי אלא הכי קאמר ושן ורגל מועדין
מתחילתן והא קמני ושור מועד ושור המויק
ברשות תבא הכי קאמר ותיבן העראמו דשן
ורגל ברשות תבא הש' מתקת לה רביאי תא
קמני לקמן שור המויק ברשות תבא בעיה. ולא
גיס חזי דחמישה תנן. תא קמני לקמן. פשרת
כיצד הקמפיש לכלוחו מועדין דפי' אקמפיש
נמי שור המויק ברשות תבא כיצד. אי אפרת
בשלימא איירי. כגון תבא ברשות תבא כגון
שלם פ"ק היינו דמני פירושא פ"ב כיצד
ומפרש פולגותא דרבי טרפון ורגלן אלא אי
אפרת לא איירי. בה. דבאי פירקא: פאי בעיה.
אתיקא קאי: ואם הוציאו חששתן מועדין. היינו
פירושא דחמישה מועדים תתנן כמתנייה: ושן
ורגל מועדין מתחילתן. לאו אמניא קאי אלא
מועדין קמני אוזלי: וזו שור המועד. תא דאמין
ואם הוציאו חששתן מועדים וזו שור המועד
הכותב ברשותו. ושור המויק ב' מתחילת רבי
טרפון ורגלן. פירק שני והאדם: ויש מועדים ב'.
סיפא פולגותאן קא מפרש (תא לא מנו לוח
בהדי דני משום דלא מתבין בי תבא? אלא פ"ב
קמני ארוחיה. לרבוין ואם רבועה עליון בהריד
פטור וברשות תבא תיבא נוק שלם דתולידה
דרגל הוא: ליפא פסייע ליה תבחה מועדת
למען ב'. ומתנין קמני דאינה מועדת לרבוין
אלא ודאי דמתנין קמני בגזלים וברייתא בכלים
קמני והיכלים קמני טענים ובתבחה טענה: דלמא סו'
היה. ודאי קמני מועדת למען לאו ברביעה
אלא מן הצד כשיהיה מולכת רש כביצה כלים
ממעקבניה עניה לפרות וזו היא שאמרתו הדיקה
בגופה דרך הליכה ודאי תולידה ורגל: ונראה
אפא: אה העבוע. וזו מתנין מוסף מוסף. ונראה
רב יוסף. בדוכתא אחרייה: צבוע וז אפא.
הוא: לא קשיא ב'. דברדלס דמתנין הוא
צבוע ור' ורעילו קאמר רב יוסף צבוע וז אפא
ורמי מוסף אף צבוע נקבה דלא שמה אפא
ודרב חסד לאו ארדמי אימרת אלא בעלמא
אימרת כדנראה צבוע רבן נעשה ב' אלקמא
צבוע ור' משנהו לכמה מיני הלפך קרי לה
ברדלס ונפרזו ואפא. קר מצאתה לישא
ארתיא ועיקר הוא מתיב צבוע נקבה ורמי
מוסף צבוע ור' ורעילו מפרזו אפא ותיבא
צבוע ור' וכו' ומשום דמתנהו לרביה אפרת
אצטריך לאוסופי בהרידא מפי מורי ולא שמתנה:
אף

והתנש איכא דרבינו לה מירמא תנן המשה תמים והמשה מועדים ותו ליפא והאיכא תבא
הארי והדוב והנמר והברדלס והנחש ומשני אמר רבינא חסורי מחסרה והכי קמני המשה תמים
הן ואם הוציאו חששתן מועדין ושן ורגל מועדין מתחילתן והווי שור המועד ושור המויק ברשות
הניקא מחלוקת רבי טרפון ורגלן ויש מועדין אחרים פ"ב אלא פכין גדולים אבל פכין קטנים
והברדלס והנחש: ולא לרבוין: אמר רבי אלעזר לא שני אלא פכין גדולים אבל פכין קטנים
ארוחיה הוא לימא פסייע ליה תבחה מועדת להלף כדנראה ולשבר ולמען את האדם ואת
תבחהו ואת הכלים דלמא מן הצד איכא דאמרי א"ר אלעזר לא תימא פכין גדולים הוא דלאו
ארוחיה אבל פכין קטנים ארוחיה הוא אלא אפילו פכין קטנים נמי לאו ארוחיה הוא מתיב
למען את האדם ואת תבחהו ואת הכלים אמר רבי אלעזר דלמא מן הצד איכא דרבי לה
מירמא תנן ולא לרבוין והתניא ולמען את האדם ואת תבחהו ואת הכלים אמר רבי אלעזר
לא קשיא אמר פכין גדולים פאן פכין קטנים: תבא והארי וכו': מא ברדלס אמר רב יהודה
נפרזו מאי נפרזו אמר רב יוסף אפא מתיב רבי מאיר אומר אף הצבוע רבי אלעזר אומר אף
תנש ואמר רב יוסף צבוע וז אפא לא קשיא פאן צבוע ור' פאן צבוע נקבה דתניא צבוע
ובר לאחר שבע שנים נעשה עטלף אחר שבע שנים נעשה ערפד ערפד לאחר ו' שנים
נעשה קימוש קימוש לאחר שבע שנים נעשה חוח חוח לאחר שבע שנים נעשה שד שדרו של
אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש והני מילי דלא פרע כבודים אמר מר ר"מ אומר אף הצבוע
רבי

רבי בא בר ממל אמר: חייב. מן הדא (דברים יד, כט) ובא הלוי בי אין לו חלק ונחלה עמך. ממה שיש לך ואין לו – את חייב ליתן לו. ויצא הפקר שיידך וידו שווין בו. הוא לקט, היא שכחה, היא פאה, היא הקבר.

רבי הילא בשם רבי יוסי אמר: פטור, מן הדא, כוסבר שזרעה לזרע, ורקח – פטור! שנייא היא כוסבר, שיש לו גורן אחרת. והיי דא אמר דא? הפקיים מליאה של כרוב לזרע – בטלה דעתו. קלחין יהידין – לא בטלה דעתו.

אמר רבי יונה: והוא שליטת ירק, אבל אם לא ליטת ירק, כך אנו אומרים, עצים חייבין במעשרות? מהו שיהיו אסורין משום גזל? וכי עצים אינן אסורין משום גזל? מה צריכה ליה? כגון אילן תותיאי דלא אית בהון מפוש.

רימין שנמטען לשם רימין, בנות הדם שנמטען לשם בנות הדם, אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי: פטור. אמר רבי הסדא: מאן דאמר חייב – במקום שרוב משמרין. מאן דאמר פטור – במקום שאין הרוב משמרין.

רבי יוסי בעיי: אם במקום שהרוב משמרין, למה לי הישב? אפילו לא הישב, כך אנו אומרים זית ותאנה עד שיהישוב עליה? אלא אפילו מהצדה משמרין ומהצדה שאין משמרין. אמר רבי מתאיא מן דבתרתה, מקום שאין רוב משמרין, אפילו לא הישב – פטור.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יצחק: גפן שעלת במקום חורשין – פטורה מן הערלה. אמר רבי יוסי: אפילו נמעה.

והתנינן: העולה מאליו – חייב בערלה! תמן – בשנמעה במקום ישוב. ברם הכא – שנמעה במקום חורשין. אמר רבי ליעזר: הדא דתימר, בשאינה עושה פדי מפילתה. אבל אם היתה עושה פדי

[דף ב' ע"א]

מפילתה – חייבת.

רב הונא שאל: אתרוג שנמטעו למצות, מהו שיהא חייב בערלה? חזר רב הונא ואמר, אתרוג שנמטעו למצות – חייב בערלה. ולא כן תנינן (ויקרא כג, ט) וילקחתם לכם – ולא מן המצות!

תמן, וילקחתם לכם, בדמים, לא מן המצות. ברם הכא, כמה דתימר גבי שופר: יום תרועה יהיה לכם – מפל מקום. ובא, שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל – מפל מקום.

מה בינו למשמר פירותיו לעצים? בשם שהוא רוצה בפריו, כך הוא רוצה בעצו. ברם הכא – רוצה הוא בפריו ואינו רוצה בעצו.

ועוד מן הדין דאמר רבי הנינא: פרי. אם אומר געזו – אין אדם יוצא בזה ידי חובתו בזה. מה דמי לה? זית שנמטעו להדליק בו בחנוכה. אומר רבי יוסי בר בון: זה דבר תורה, וזה מדבריהן, ואת אמר הכין? מה דמי לה? זית שנמטעו להדליק בו את המנוחה, זה דבר תורה, וזה דבר תורה.

רבי שמעון בן יקים בעא קומי רבי יוחנן: נטעו צד התחתון לסייג, והעליון למאכל. צד התחתון למאכל והעליון לסייג? אומר ליה: היא תרא היא תרא. היא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל.

פיצד הוא יודע? אומר רבי יונה: מביא זמורה ומסיים, עד פאן לסייג, מפאן ואילך למאכל.

רבי זעירא בעי: ניהא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. צד התחתון למאכל והעליון לסייג, גדל מתוך איפור, ואת אמרת הכין?

רבי זעירא פדעתיה. דאמר רבי זעירא בשם רבי יוחנן: בצל של פלאי הפרם שעקרו ושתלו, אפילו מוסיף פמה – אסור, שאין גידולי איפור מעלין את האיפור.

נטעו לסייג והישב עליו למאכל, בא במחשבה למאכל והישב עליו לסייג – לא כל הימינו. נטעו שנה ראשונה לסייג, מפאן ואילך הישב עליו למאכל, מכין שהישב עליו מחשבת חיוב – יהא חייב. והתנינן: רבי יוסי אומר: אפילו הפנימי למאכל

[דף ב' ע"ב]

והחיצון לסייג, הפנימי חייב, והחיצון פטור! תמן – למאכל, למאכל לעולם. לסייג, לסייג לעולם. ברם הכא, מכין שעירב בו מחשבת חיוב – יהא חייב.

נטעו שלש שנים לסייג, מיכן ואילך הישב עליו למאכל והוסיף, תוספתו, רבי ירמיה אומר: התוספת – פטור. רבי בא אומר: התוספת – חייב.

אמר רבי יוסי: הדין דרבי ירמיה מתחמיא קשיא, ולית היא, אלא ניהא. בהדי דתני: שדה שהביאה שליש לפני גוי, ולקחה ישראל, רבי עקיבה אומר: התוספת – פטור. ותכמים אומרים: התוספת – חייב. ותבא, עיקרו – פטור, ותוספתו – חייב.

אמר רבי יוחנן: דברי רבי ישמעאל, כל שאין לו ערלה – אין לו רבעי.

רבי יוחנן בעי: עד שיהא לו שלש שנים ערלה? אומר רבי יונה: עיקר ערלה צריכה ליה, אין עיקר ערלה פחות משלש שנים.

אמר רבי יוסי: עיקר רבעי צריכה ליה. כל שאין לו ערלה – אין לו רבעי.

תני: אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו הויץ לארץ, מפיון שמקצתו נטוע בארץ – כילו כילו בארץ; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: צד הנטוע בארץ – חייב. צד הנטוע הויץ לארץ – פטור.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: נעשה בטבל וכמעושר מעורבין זה בזה.

רבי זעירא בשם רבי יוחנן: שורש פטור – פותר. מאי, קרבי?

[דף ג' ע"א]

דרבי אמר: שורשיו חיון זה מזה! דברי הכל היא. הכא שורש פטור – פותר. הן דתימר שורש פטור – פותר, בשורש וכן שהשריש מתודו שלו לתודו של חברו. אבל אם השריש מחוץ לארץ בארץ – לא בדיא שורש פטור פותר.

והתנינן: רבי יוסי אומר: אפילו הפנימי למאכל והחיצון לקייג, הפנימי – חייב, והחיצון – פטור. ופטור צד החיצון לצד הפנימי? רבי זעירא אומר לה סתם. רבי לא בשם רבי לעזר: ראוי הוא לחשוב עליו ולחייבו.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: שרשים – אין בהן ממש. אומר רבי זעירא לרבי יסא: בפירוש שמענתה מן דרבי יוחנן, או בערלה הניתון קיימין, ואידפרת תדא מילתא בכיפורין, ואמר: שרשין – אין בהן ממש. אומר רבי זעירא: תדא דתימר שרשין – אין בהן ממש, בהשרישו מחוץ לארץ לארץ. אבל משהשרישו מארץ לחוץ לארץ, שרשים – יש בהן ממש.

סיפקה לזקינה – פטור. לחוץ לארץ – פטור. להקדש – חייב. לצד התחתון, לצד העליון – חייב.

להקדש חייב, שהוא ראוי לפדותו ולחייבו. לצד העליון חייב, שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו.

רבי יוסי – ברבן שמעון בן גמליאל! אפילו יסבור פרבי, ערלה – תלויה לדעתו. ומעשרות – אין תלוין לדעתו.

הלכה ב'

מתני' עת שבאו אבותינו לארץ, ומצאו נטוע – פטור. נטעו אף על פי שלא בכשו – חייב.

הנטוע לרבים – חייב. רבי יהודה פותר. הנטוע ברשות הרבים, והנכרי שנטע, והגזלן שנטע, והנוטע בפפינה, והעולה מאליו – חייב בערלה.

גמרא (ויקרא יט, כג) ונטעתם – פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ. רב הונא בשם

[דף ג' ע"ב]

רבי אבא: הדיא אמרה: שורש פטור – פוטור. נטעו אף על פי שלא כפישו – חייב. וקרבי ישמעאל דאמר, כל ביאות האמורות בתורה – לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שפיכשו, ושבע שהילקו. רב הילא בשם רבי לעזר: מודה רבי ישמעאל בחלה ובערלה. ותני כן: **בבואכם**, לפי ששינה הכתוב משמעו, שינו חכמים חיבו.

רבי יונה בעי: מחלפה שיטתיה דרבי ישמעאל! תמן הוא אמר היא הוייה, היא הקמה, היא שכירה, היא נתיצה, היא גאולה, היא פדייה, והכא הוא משנה בין לישן ללישון!

נטעו לרבים – חייב. רבי יודה פוטור. מחלפא שיטתין דרבנין! תמן אינון אמרין: ירושלם והוצה לארץ – אין מיטמאין בנגעין. והכא אינון אמרין הכין! תמן, **ובא אשר לו הבית** – פרט לירושלם שהיא לכל השבטים. ברם הכא, **ונטעתם**.

מכל מקום מחלפה שיטתיה דרבי יודה! תמן הוא אמר: אני לא שמעתי אלא בית המקדש, והכא הוא אמר הכין! תמן הוא אמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש, שמועה אמרה. ברם הכא, גרמיה אמר. אמר רבי יוסי בי רבי בון: תיפתר ברבי שמעון בן אלעזר. דתני, רבי שמעון בן אלעזר אמר משמו: הנוטע לרבים – חייב בערלה. עלה מאיליו – פטור מן הערלה. הנוטע לרבים – חייב. ברשות הרבים – פטור. הנוטע לרבים חייב, בנוטע בתוך שלו. לרשות הרבים פטור, בשגזל קרקע. ויש קרקע נגזל? אמר רבי הילא, אף על פי שאין קרקע נגזל, יש יאוש לקרקע.

רבי יאשיה מויתי נטיעות מהוץ לארץ בגושיהו, ונציב לון בארץ. רבי יונה לשכרו שנים, רבי יוסי

[דף ד' ע"א]

לשכרו רבעי.

תני: גוי שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק, אף על פי שאין ישראל רשאי לעשות כן – חייב בערלה.

ערלה, מאימתי הוא מונה לז? משעת נטיעתו. רבי שמעון בן לקיש אמר: ובלבד דברים שהן באין במחשבה, כגון חרובי צלמונה, וחרובי גידודה. אבל ערבה – כנטוע בארץ.

רבי יוחנן אמר: אפילו ערבה. והתנינן: אין נוטעין ואין מכריכין ואין מרכיכין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הכריד או הרכיב – יעקר. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו פתר לה בערבה – ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן, דו אמר אפילו ערבה, למה לי יעקר? שנייא היא שהן מתאחזין בשביעית.

והיידא אמר דא? הנומע והמכריד והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה – עלתה לו שנה שלימה ומותר לקיימה בשביעית. פחות משלשים יום לפני ראש השנה – לא עלתה לו שנה שלימה, ואסור לקיימו בשביעית. אבל אמרו: פירות נטיעה זו – אסורים עד המשה עשר בשבט.

תני רבי יהושע אונאי: לית כאן מרכיב. אמר רבי אבא מרי: אפילו ברבי שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב. לשעבר. הא בתחילה – לא.

רבי יצחק בר הקילה בשם חזקיה: הנומע בעציץ שאינו נקוב – חייב בערלה. רבי יוסי אמר: מפני שהשרשין מפעפעין אותו.

רבי יונה מפיק לישינא, כלי חרש עומד בפניו שרשיו?

רבי ירמיה בעי: נטע בו דלעת

[דף ד' ע"ב] מאחר שהוא כנקוב אצל האילן, כנקוב הוא אצל חזקיה?

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אילן שנמטעו בתוך הכותל – חייב בערלה ופטור מן המעשרות, דכתיב (דברים יד, כב) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה. ובשביעית – צריכה, דכתיב (ויקרא כה, ב) ושבתה הארץ שבת לה'. וכתיב (שם) שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר.

הלכה ג' מתני' אילן שנעקר והסלע עמו, אם יכל לחיות – פטור. ואם לאו – חייב. נעקר הסלע מצידו, ויעזעזעו הפחרישה, או שיעזעזעו ויעשאו כעפר, אם יוכל לחיות – פטור. ואם לאו – חייב. אילן שנעקר ונשתיר בו שורש – פטור. וכמה יהא בשורש? רבן גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא: כמחט של מתון.

אילן שנעקר ובו בריכה והוא הנה ממנו – חזרה וקינה להיות כבריכה. הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה – מונה משעה שנפסקה.

סיפוק הנפנים, סיפוק על גבי סיפוק, אף על פי שהבריכה בארץ – מותר. רבי מאיר אומר: מקום שבוכה יפה – מותר. ומקום שבוכה רע – אסור.

בריכה שנפסקה והיא מלאה פירות, אם הוסיף במאתים – אסור.

גמרא ביני מתניתין, אם הנה יכול לחיות – פטור. ואם לאו – חייב.

חזקיה שאל: פחות מכאן בתלוש הוא? השתחוה לו – אסור? כותבין עליו גיטי נשים? אמרין: חזר ביה חזקיה. אמר רבי יונה: מן הדא חזר ביה, דאמר רבי יוחנן

[דף ה' ע"א]

בשם רבי ינאי: מפיון שיש במחט של מיתוי, דבר בריא שיש לו שלש שנים.

חזקיה שאל: שליש מחט – שנה, שני שלישים – שתי שנים?

הכרייא בעיי: מחט ושליש, דבר בריא שיש לו ארבע שנים? אין תימר לא חזר ביה, למה שאל פז? אמר רבי יונה: מן מילתיה חזר ביה. דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי: מפיון שיש בו במחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים.

אמר רבי יוסי: אפילו יש בו שלש שנים – אין בו במחט של מיתוי.

אמר רבי יודן: מתניתא מסייעא לרבי יוסי! אמר רבי אלעזר בן עזריה: אף בשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע, אלא בגפנים – בנות חמש. בתאנים – בנות שש. בזיתים – בנות שבע. ואנן חמיי הדין מרוותא דתאניה אתיא בפירי. אמר רבי יודן: כד מריפן לעוביה.

אילו שנעקר ובו בריכה. ובו ברכה. רבי הונא בשם רבי יוחנן: ובו בריכה.

[דף ה' ע"ב] אמר רבי מנא: אית בני נש שמוין בריכה, כמאן דאמר (בראשית כד) **בוא ברוך ה'.**

רבי זעירה, רבי יסי, רבי לעזר בשם רבי חנינא. רבי בא, רבי חייה, רבי לעזר, רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל: ילדה שסיפקה לזקנה – טהרה תילדה.

אמר רבי חייה בר בא: מתניתא אמרה בן! סיפוק גפנים, סיפוק על סיפוק, אף על פי שהבריכן לארץ – מותר. והש לומר שמא השרישה תילדה עד שלא תתאחה מן הזקנה!

רבי חנינה בריה דרבי הלל: דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר: מתאחה היא עד שלא תשריש.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: שרשים – אין בהן ממש. אמר רבי זעירא לרבי יוסי: בפירוש שמענתה מן רבי יוחנן, או מן שיטתיה דאמר רבי יוחנן, ותני בן, הקדיש ואחר כך נטע – פטור מן הערלה. נטע ואחר כך הקדיש – חייב בערלה. ואתון סברין מימר: הקדיש – פטור, וזקניה – פטור!

ולא דמאי, הקדיש – ראוי הוא לפדותו ולחייבו, הואיל וראוי להשוב ולחייבו. אית לך גבי זקניה ראוי להשוב עליה ולחייבה?

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתרוג שהנט בשנת ערלה, וסיפקו לחבירו, אפילו מוסף פמה – אסור, שאין גידולי איסור מעלין את האיסור.

[דף ו' ע"א]

הא ילדה שסיפקה – טהורה תילדה. אין תימר לא טהרה, אפילו מוסף פמה – אסור!

רבי זעיריה בשם רבנן: אתרוג שקנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו, אפילו מוסף כמה – אסור. לוקין עליו בכזית.

אמר רבי מיישא לרבי זעירא: תרתין מילין אתון אמרין ואינן פליגין חדא על חדא. הכא אתון אמרין: שאין גידולי איסור מעלין את האיסור. והכא אתון אמרין: לוקין עליו בכזית. וילקח לפי חשבון שיש בו!

אמר רבי יונה: באן – מהמת עצמו הוא חי. וכאן מהמת הפיפוק הוא. מעתה, אתרוג שקנט בשנת ערלה, ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו, וכן חבירו סיפקו זה לזה – טהרו זה את זה.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן, ורב הסדא, תריהון אמרין: בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם דבר בריא הוא שהוא חי מוכח הונקנה – דברי הכל מותר. ואם דבר בריא שהוא חי מוכח הילקדה – דברי הכל אסור! אלא כי נן קיימין: בסתם.

ביצד הוא יודע? רבי ביבי בשם רבי חנינה: אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה – דבר בריא שהוא חי מוכח הונקנה. ואם היו העלים הפוכין כלפי הונקנה – דבר בריא שהוא חי מוכח הילדה.

אמר רבי יודן בר חנין: סימנא, דאכיל מן חבריה, בהית מסתכל ביה.

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנניה: תיפתר שנשרו העלין.

בריכה שנפסקה. אמר רבי יודן: לא סוף דבר בריכה. אלא אפילו אילן. דאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ושתלו, כיון שהשריש – מעשר לפי כולו.

רבי חייה בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ושתלו, כיון שהשריש – מעשר לפי כולו, דלא תיסקבור מימר, אוף הכא כן.

הילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון: תכל מהו שיאסר ביותר ממואתים? אמר ליה: אין תכל ביותר ממואתים. והתנינן: כל המחמין והמתבל והמדמע, אין תימר למאה מאתים.

[דף ו' ע"ב]

אפילו לא הימין, אפילו לא תיבל! אלא בענבים אגן קיימין.

רבי יסי בשם רבי יוחנן: בשלא צמקו. אבל אם צמקו – יש תכל ביותר ממואתים.

רבי חייה בשם רבי יוחנן: בשלא בישלו. אבל אם בישלו – יש תכל ביותר ממואתים.

רבי יסי בשם רבי יהושע כן לוי בשם רבי פדיה: נותני מעמים – אחד מששים.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק לרבי הויה בר בא: הא רבי יוסי פליג עלך, ומתניתא פליגא על תריכון. כל המחמין והמתבל והמדמע. אין תימר למאה מאתים, אפילו לא חימין אפילו לא תיבל. אלא, ביותר אנן קיימין.

אמר רבי ירמיה: תפתר בשר בשר. אמר רבי יוסי: היא בשר בשר, היא שאר כל האיסורין. דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האיסור – משערין אותן בילו בן.

מיי בדון? הן אמר: נותני טעמים – אחד ממה. והן אמר: נותני טעמים – אחד משישים.

מאן דאמר נותני טעמים אחד משישים, את עושה את הורוע אחד משישים באיל. ומאן דאמר אחד ממה, את עושה את הורוע אחד ממה באיל.

מאן דאמר אחד ממה, את מוציא העצמות מהורוע. ומאן דאמר אחד משישים, אין את מוציא את העצמות מן הורוע.

וכשם שאת מוציא את העצמות מן הורוע, כך הוציאם מן האילו לית יכילו דתני: אין טינפת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין. אבל טינפת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.

רב ביבי בעי: טינפת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה?

מז מה דאמר רב הונא: קליפי איסור מצטרפת להיתר – תדא אמרה: טינפת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.

תני רבי הויה: כל מה שאסרתי לך במקום אחר, התיתי לך כאן. לפי שבכל מקום, מאה – אסור. מאה ועוד – מותר. ברם הקא אפילו מאה – מותר.

אם הוסיף במאתים – אסור. דבית רבי ינאי משערין בחדין ירבונה.

ביצד הוא יודע? רב ביבי בשם רבי חנינא: לוקט אחד ומניח אחד, מה שזה פוחת – זה מוסיף.

הלכה ד' מתני' נטיעה של ערלה ושל בלאי הכרם שנתערבו בנטיעות – הרי זה לא ילקוט. ואם ילקוט – יעלו באחד ומאתים. ובלבד שלא יתכוין

[דף ז' ע"א]

ללקוט. רבי יוסי אומר, אם יתכוין וילקוט, יעלו באחד ומאתים.

גמרא נטיעה של ערלה, נטיעה של בלאי הכרם. והלא כל הנטיעות אינן בלאים בכרם? ביני מתניתא, ערוגה של בלאי הכרם. אמר רבי יוסי בי רבי בון: כשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הנקב. רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה: לוקט שלשה אשכולות ומתיר.

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. תמן אומר בשם רבי הושעיה: היו לפניו מאה וחמשים חביות, נתפתחו מאה – מאה מותרות וחמשים אסורות. והשאר, לכשיפתחו – יהו מותרות. אמר רבי זעירא: לא אמרו אלא לכשיפתחו. הא ליפתח לכתחילה – אסור. והכא הוא אמר הכין! תמן – בשם רבי הושעיה, והכא – בשם הוסיא.

ואמרין תמן בשם רבי שמעון בן לקיש: פותח שלש חביות ומתיר. ואתיא כהוסיא דהכא. והא תנינן: הרי זה לא ילקוט! לשעבר. והא תנינן: אם לקטו – יעלו באחד ומאתים! אמר רבי יוסי בי רבי בון: כאן – בשליקט שלשה, כאן – בשליקט בולחון.

תני: רמוזי בדין שסיפקו – מעלה. ודיין – אינו מעלה.

אף בפרקע בון. ספק פרקע – מעלה. ודאי פרקע – אינו מעלה. היד עבידא? נמיעה של ערלה ושל בלאי הכרם שנתערבו בנמיעות, ספק פרקע – מעלה. ודאי פרקע – אינו מעלה. רבי יודן בעי: אף לעניין נבילה בן? חזר רבי יודן ומר: נבילה – אין לו עלייה. פרקע – יש לו עלייה. רבי יוסי אומר: אף יתביון וילקוט ויעלו באחד ומאתים. מאי טעמא דרבי יוסי? שכן דרף בני אדם להיות

[דף ז' ע"ב]

מידל בגפנים. תמן תנינן: אה תרומה שנפלה למאה, מהנן ופקתו – בשם שפקתו החולין כד פקתה התרומה, ומותר. תני: אף מוחן לכתחילה ומתיר. מתניתין דרבי יוסי, דאמר: אף יתביון וילקוט ויעלה באחד ומאתים.

אמר רבי זעירא: דברי הכל היא, שכן דרף הכהנים להיות מוחנין מוופע לתוד בתיחון. מה נפק מן ביניהון? בלאי הכרם. על דעתיה דרבי יוסי – מוחן ומתיר. על דעתון דרבנין – אין מוחן ומתיר.

הלכה ה' מתני' העלים, והלולים, ומי גפנים, והסמדר – מותרים בערלה ובכרעי ובגזיר. ואסורים באשירה. רבי יוסי אומר: הסמדר – אסור מפני שהוא פרי.

רבי ליעזר אומר: המעמיד בשרף הערלה – אסור. אמר רבי הושע: שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים – מותר. בשרף הפגים – אסור, מפני שהוא פרי.

ענקולות והחרצנים והגזין והתמד שלחן, קליפי רימון והגזין שלחן, קליפי אגוזים והגרעינין – אסורין בערלה ובאשירה ובגזיר, ומותרין בכרעי. והנובלות בולחן – אסורות.

רבי יוסי אומר: נוטעין ויחור של ערלה, ואין נוטעין אגוז של ערלה, מפני שהוא פרי. ואין מרביבין בכפניות של ערלה.

[דף ח' ע"א]

גמרא העלים והלולבים. מתניתא דלא קרבי ליעזר. דתני בשם רבי ליעזר: (במדבר ו) **מבל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל**. אף העלים והלולבים במשמע. תני, רבי יוסי אומר: סמדר – אסור בגזיר מפני שהוא פרי. וקשיא, אם אסור בגזיר – למה לי פרי. אם פרי הוא – יהא אסור בכל.

מילתיה דרבי יצחק אומר: שהוא אסור בכל.

רבי יצחק שאל: מאן תנא אין מרביבין בכפניות של ערלה? רבי יוסי.

תני: פרי אתה פודה, ואין אתה פודה לא בוסר ולא פגים. הורי רבי זבידא באילין פגי תמרה – שיקברו. רבי יונה בעי: עבר ופדיו, שפא אינו פדוי? ותימר טעון קבורה?

רבי פדת, רבי יוסי בשם רבי יוחנן: רבי שמעון ורבי יהושע – שניהם אמרו דבר אחד. תמן תנינן: רבי שמעון אומר, אין לקטף שביעית, מפני שאינו פרי.

אמר רבי זעירא לרבי פדת: כמה דתימר תמן: הלכה כרבי שמעון. והכא, הלכה כרבי יהושע!

אמר רבי יונה: ודמיה היא לכל דבר? קטף – בטל על גבי שרפו. אילן – אינו בטל על גבי שרפו. אוכלי בהמה – קדושת שביעית חל עליהן, אין קדושת ערלה חל עליהן.

אמר רבי בון: אית לה חורי, רבי יהושע אמרה שמועה. רבי שמעון בשם גרמיה אמרה.

למה? שרף פרי, פגין פרי? אין תימר שרף פרי, עשה בן בתרומה – אסור. למה? שהנזית תרומה – מותרת, והנזית ערלה – אסורה.

ענקוקלות וחרצנים. רבי זעירא וחד מן רבנין בשם רב: ענבים שלקו – עד שלא הביאו שליש. אמר רבי יוסי בי רבי בון: אפילו לקו – משתביאו שליש. אמר רבי חייה בר אדא: לשון נוסריקון הוא, ענבין דלקי תלתיהון.

רבי יוסי אומר: נוטעין יחור. אמר רבי יוחנן: עבר ונטע – מותר. עבר והרכיב – אסור.

אגוז של ערלה שנטעו, וכן ביצת עבודה זרה שנעשית אפרות, רבי חניי בשם רבי יאשיהו: איתפלגון הזקיה וכהנא. כהנא אומר: מותרת. הזקיה אומר: אסור.

על דעתיה דהזקיה, איך אפשר לביצת עבודה זרה שנעשית אפרות? מה נן קיימין? אם בשפחה – אין כאן אפרות! אם בשכהניסה לפנימה מן הפנקילין, אתא חמי, ואילו השתתווה לה – לא אסרה, מפני שהכניסה לפנימה מן הפנקילין – אסרה!

אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה: תפתר, שגדר בה עבודה זרה.

ביצת הקדוש שנעשית אפרוח. אמר רבי יוסא: פליגי בה פהנא ורבי יוחנן. פהנא אמר: אסורה. ורבי יוחנן אמר: מותרת. אמר רבי זעירא לרבי יוסי: הא רבי יוחנן אמר: מותרת, אוף היא פודה אותה בזמן זרעה. רבי חנינא ורבי יונה ורבי לעזר בשם פהנא: פודה אותה בזמן זרעה. ורבי חנינא בשם רבי פנחס, מתקנתיה. פהנא אמר: אסורה ופודה אותה כמות שהיא. ורבי יוחנן אמר: מותרת ופודה אותה בזמן זרעה.

חדרן עלה הנוטע לסיג

פירק שני

הלכה א' מתני' התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והבפורים – עולים באחד ומאה [דף ח' ע"ב] ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים.

הערלה וכלאי הגרם – עולים באחד ומאתים, ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר: אינן מצטרפין. רבי לעזר אומר: מצטרפין בנותן טעם, אכל לא לאסור.

גמרא התרומה ותרומת מעשר כו'. למי נצרכה? לרבי שמעון. אף על גב דרבי שמעון אמר: אין שתי שמות מצטרפין, מודי שכולהו לשם תרומה – מצטרפין.

מאן תנא תרומת מעשר של דמאי? רבי מאיר. דרבי מאיר מחמיר בדבריהן בדברי תורה.

והא אשקחן דרבי מאיר מחמיר בדבריהן בדברי תורה? אמר רבי חנינה: הוה דתנינן תמן: הוואה פתם – הרי זו מקולקלת, וחוששת משום זב, דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: אין בכתמים משום זב.

רבי יונה בעי: ולמה לא תנינן חלת דמאי? בגין דתנינן חלה ודאי לא תני חלת דמאי. והתנינן: תרומת מעשר של דמאי? רבי חנינא בשם שמואל: דמאי – צריך חלה. אמר ליה רבי חייה בר

[דף ט' ע"א]

לוליבא: נוטל הוא דמיו מן השבט? אמר ליה: בן אמר שמואל, שהוא נוטל דמיו מן השבט.

רבי מנא בשם רבי יוסי: אינו נוטל דמיו מן השבט. למהו? הוא מביא ודאי ואומר: "דמאי הוא" כדי ליטול ממונו דמים!

רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא: נהיגין אתון מפקין חלה מן הדמאי? אמר ליה: לא. בן אמר רבי שמואל אחוה דרב ברביה, בשעה שגזרו על הדמאי, רוב העם מפרישין אותו לתוך בתייהן.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תני בית דין, שתהא חלתו בצפון צפונה.

מִסְכַּת מַעֲשָׂוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. וְגֵרְנָן לַמַּעֲשָׂוֹת - חֵיב עָלָיו מִשּׁוּם, טָבַל מִשְׁתַּגְּמַר מִלְּאֲכָתוֹ וּמִלְּאֲכָת מְכַנְסָתוֹ:]

ב. כָּל שֶׁתַּחֲלָתוֹ אֲכָל וְסוּפוֹ אֲכָל, כְּגוֹן יָרֵק - חֵיב בְּתַחֲלָתוֹ וְחֵיב בְּסוּפוֹ. כָּל שֶׁתַּחֲלָתוֹ אֲכָל וְאִין סוּפוֹ אֲכָל, כְּגוֹן הַמְּקִים זֶרַע לִירֵק - חֵיב בְּתַחֲלָתוֹ וּפְטוּר בְּסוּפוֹ. כָּל שֶׁאִין תַּחֲלָתוֹ אֲכָל וְסוּפוֹ אֲכָל, כְּגוֹן פְּרוֹת אֵילָן - פְּטוּר בְּתַחֲלָתוֹ וְחֵיב בְּסוּפוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אֶפְלוּ לֹא הֵבִיא אִישׁ אֶלָּא גֵרְגִיר אֶחָד בְּאֶשְׁכּוֹל - כָּל הָאֶשְׁכּוֹל בְּלוּ הָרִי זֶה חֵיב:

ג. הָאֶלְצָרִין, וְהָאֶפְרָסְקִין, וְהָאֶסְטְרוּבֵלִין - מְשַׁעֲשׂוֹ קִלְפָּה. הָאֶגּוּזִין, הַשְּׂקָדִין - מְשַׁעֲשׂוֹ מְגוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְשַׁעֲשׂוֹ קִלְפָּה. בְּאִיזוֹ קִלְפָּה אָמְרוּ? בְּקִלְפָּה תַּחֲתוֹנָה שֶׁעַל גֵּב אֲכָל. נְהוּרָאִי בֶן שׁוּנְיָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: תַּפּוּחִין קֶטְנִים - פְּטוּרִין. תַּפּוּחֵי גְדוֹלִים - חֵיבִין. תַּפּוּחֵי מִילָא - חֵיבִין, בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קֶטְנִים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשֵּׁם אָבִיו: שְׂקָדִים הַמְרִים - חֵיבִין בֵּין קֶטְנִים בֵּין גְּדוֹלִים. שְׂקָדִים מְתוּקִין - מִשְׁתַּפְּרֵשׁ קִלְפָתָן הַחִיצוֹנָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל פּוֹטֵר אֶת הַמְּלַפְּפוֹנוֹת בְּקֶטְנָן עַד שִׁיקְרָחוֹ?¹

ד. הַסִּיאָה, וְהָאֲזוֹב, וְהַקּוֹרְנִית - מְשַׁנְיָצוּ. וְכָל הָאוֹבִים אֲדָמִין - מְשַׁנְיָצוּ. הֵיתָה שְׁנִיָּה וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית - הָרִי הֵן שֶׁל שְׁלִישִׁית. הֵיתָה עָרֵב שְׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית - הָרִי הֵן שֶׁל שְׁבִיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַגְּמוּר - שֶׁהוּא לְשַׁעֲבֵר, וְעַל שְׁלֵא הַנֵּץ - שֶׁהוּא לְעֵתִיד לְבָא. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַנֵּץ, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמֵר: לְשַׁעֲבֵר. וּבֵית הֵלֵל

אוֹמֵר: לְעֵתִיד לְבָא. גֵּרְנָן לַמַּעֲשָׂוֹת - חֵיב עָלָיו מִשּׁוּם טָבַל מִשְׁתַּגְּמַר מִלְּאֲכָתוֹ וּמִלְּאֲכָת מְכַנְסָתוֹ. הֵיָה מִפְּקֵס רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, וּמִשְׁלִיק רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן - אִינוֹ חֵיב עַד שִׁיגְמַר כָּל צָרְכוֹ:

ה. תוֹרְמִין קְשׁוּאִין וְדְלוּעִין, אִף עַל פִּי שְׁלֵא פִּיקֶס. אֲבִטִּיחִין וּמְלַפְּפוֹנוֹת, אִף עַל פִּי שְׁלֵא שְׁלֵק. מְלַפְּפוֹנוֹת שְׁעִתִּידִין לְעֵלוֹתָן מִן הַיּוֹרֵה - אִינוֹ חֵיב עַד שִׁיעֲלֵם מִן הַיּוֹרֵה. יָרֵק שְׁנֹאגְדוּ בְּשָׂדֵה וְעֵתִיד לְאָגֵד צִינוּקִי קָטָן לְשׁוּק, כִּיּוֹן שְׁאָגְדוּ בְּשָׂדֵה - הָרִי זֶה חֵיב:

ו. הַמְּלַקֵּט בְּשָׂדֵה, כִּיּוֹן שְׁלֵקֵט כָּל צָרְכוֹ - הָרִי זֶה חֵיב. הַמְּלַקֵּט בְּשָׂדֵה, וְעֵתִיד לְקַלְעַל בְּשׁוּם וּלְאָגֵד בְּכָצֵל - אִינוֹ חֵיב עַד שִׁיקְלַע וְיִאָגֵד. שְׁבֵלִין הַפּוֹלְטוֹת מִן הַגֵּרְן, וּמַחְפוּרוֹת שֶׁל פְּרִי, וּקְצִיצִין שֶׁל קֶטְנִיּוֹת, כִּיּוֹן שְׁנַתְמַרַח הַגֵּרְן - לֹא יֵאָכֵל עַד שִׁיעֲשֵׁר. קֶטְנִיּוֹת - מְשַׁיְכָבֵר, אֲבָל נוֹטֵל מִתַּחַת כְּבָרָה וְאוֹכֵל:

ז. הַמְּקַדֵּשׁ אֶת הַבּוֹר עַד שְׁלֵא שִׁילָה וְקִיפָה, וּפְדָאָה - חֵיב. וּמְשַׁשִּׁילָה וְקִיפָה וּפְדָאוּ - חֵיב. הַקְּדִישׁוֹ עַד שְׁלֵא שִׁילָה וְקִיפָה, וּבֹא גִזְבֵּר וְשִׁילָה וְקִיפָה, וְאַחַר כֵּךְ פְּדָאוּ - פְּטוּר, הַזֵּוּאֵל וּבִשְׁעַת חוֹבָתוֹ הֵיתָה פְּטוּרָה. הֵיּין - מְשַׁיְכָפָה. אִף עַל פִּי שְׁקִיפָה - קוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֵלְיוֹנָה וּמִן הַצְּנוּר וְשׁוֹתָה:

ח. הַשְּׂמָן - מְשַׁיְרֵד לְעוֹקֵל. אִף עַל פִּי שִׁיְרֵד - נוֹטֵל מִן הָעוֹקֵל, וּמִן הַמְּלוּל, וּמִבֵּין הַפְּסִין, וְנוֹתֵן לְחִמִּטָּה וְלִתְמַחוּי. אֲבָל לֹא יִקְבַּל הַכֵּלִי לְהִיּוֹת מְשַׁתְּמֵשׁ מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ. הֵיָה אוֹכֵל וְהוֹתִיר, וְחִשְׁכָה בְּלִיל שֶׁבֶת - מִתֵּר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: בְּמַה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁאֲכָל וְהוֹתִיר וְחִשְׁכָה בְּלִיל שֶׁבֶת. אֲבָל לֹא יִתְפַּנֵּן וְיִתֵּן

¹ פְּרוּשׁ: אֲגוּדָה. מוֹלְשׁוֹן הַכְּתוּב (וְרַמְיָה כַּט, כו): "וְאֵל הַצִּינוּקִי".

¹ הַגֵּרָא לֹא גָרַם לָהּ הַכָּא, רַק לְהֵלֵן בְּהִלְכָה ד'.
² שִׁישׁ עַל הַקִּלְפָּה כְּמִין שְׁעָרוֹת, וְנִמְקְרָחוֹת בְּגִמְרָה בְּשׁוּלָן.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

לתוך אנגרון הרבה בשביל שיותיר ויכניס לתוך ביתו :

ט. המקפה בערבה, והמקפה בכלי - נותן לתמיטה ולתמחוי. המערה ממיחם למיחם, ומאלפס לאלפס, ומקדרה לקדרה - מתר לתן לשני ואסור לתן לראשון :

י. הסוחט ענבים, לתוך ידו - הרי זה פטור. לתוך הכלי - הרי זה חייב :

יא. הבדדין המדליקין מביד לבד - אין חוששין משום גזלו של בעל הבית, שפך נהגו :

יב. היה דש בחבית ומעגל במגורה, נשברה החבית ונפתחה המגורה - אסור לאכל מהן עראי. רבי יוסי מתיר, מפני שהתחזקו צריכות לעליונות :

מסכת מעשרות פרק שני

א. החמרין ובעלי הבית שהיו עובדין ושבים ממקום למקום - אוכלין ופטורין, עד שמגיעין לאותו מקום. אם יחד להן בעל הבית בית בפני עצמן, אם לנין שם - חייבין לעשר, ואם לאו - פטורין מלעשר :

ב. מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי יוחנן בן זכאי לברר חיל, והיו בני עירות מביאין להם תאנים, אמר: מה אנו לעשר? אמר להם: אם לנין אנו כאן - אנו חייבין לעשר, ואם לאו - פטורין מלעשר. הגיעו למקום לינה, אפלו שתי שעות - צריכין לעשר. רבי מאיר אומר: הגיעו למקום שביטה, אפלו ביום השני - צריכין לעשר :

ג. התורם גרוגרות ועתיד לדרסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי אליעזר אומר: לא יאכל מהן עראי. וחכמים אומרים: אוכל מהן עראי. מודה רבי אליעזר לחכמים: בתורם שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין - שיאכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי אליעזר: בכלכלה שתתם עד שלא נגמרה מלאכתה - שלא יאכל ממנה עראי. ורבי שמעון מתיר מקל וחמר. ומה

אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות - אוכל הימנה ארעי, שעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות - אינו דין הוא שיאכל הימנה עראי !

ד. הלוקח גרוגרות ועתיד לדרסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי מאיר אומר: לא יאכל מהן עראי, ומעשרן דמאי. וחכמים אומרים: אוכל מהן עראי, ומעשרן ודאי. מודה רבי מאיר לחכמים: בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זיתים ועתיד לעשותן שמן - שאוכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי מאיר: בפרות שאין צריכין גמר מלאכה - שלא יאכל מהן עראי :

ה. הבוצר פרמו לשוק, שאם לא מצא להן שוק מחזירן לגת. זיתים לשוק, אם לא מצא להן שוק מחזירן לבד - אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי :

ו. אמר לו: 'צא ולקט לך תאנים מן התאנה' - אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי. 'צא ומלא לך כלכלה זו' - אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי. במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר - אוכל ואין צריך לעשר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר - לא יאכל עד שיעשר, שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המקף. אמר רבי: נראין דברי מדברי אבא, מטב יתרמו חברין שלא מן המקף, ואל יאכילו את עמי הארץ טבליים :

ז. אמר לו: 'צא ולקט לי תאנים מן התאנה' - אוכל ואינו חושש משום גזול. 'צא ומלא לי כלכלה זו' - הרי זה חושש משום גזול. בין כך ובין כך - מוציא עליה תרומה ומעשרות משל בעל הבית ואינו חושש :

ח. אמר לו: 'צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי, ואני אמלא כרסי מתוך שלך', המלקט במנין - חייב. הממלא כרסו - פטור. רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: המצרף

שֶׁלֶשׁ תַּאנִּים בְּתוֹךְ פִּיּוֹ - פֶּטוּר. אַרְבַּע - הָרִי
זֶה חֵיב. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלָקַט לָךְ כִּלְכֵּלָה
גְּדוּלָה' - אֵין פְּחוּתָה מִסָּאָה. 'בִּינּוּנִית' - אֵין
פְּחוּתָה מִתְרַקַּב. 'קִטְנָה' - אֵין פְּחוּתָה
מִקְבִּים:

ט. הַמְבִיא תַּאנִּים מִן הַשְּׂדֵה לְאֶכְלָן בְּחֶצֶר
שֶׁפֶטוּרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, שְׂכַח וְהִכְנִיס לְתוֹךְ
בֵּיתוֹ - מוֹצִיאָן לְחֶצֶר וְאוֹכַל מֵהֶן עֲרָאִי:

י. הַמְבִיא תַּאנִּים מִן הַשְּׂדֵה לְאֶכְלָן בְּרֹאשׁ
גֹּזֵל, שְׂכַח וְהִכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - אוֹכַל מֵהֶן
עֲרָאִי. הַמְבִיא תַּאנִּים מִן הַשְּׂדֵה, וְהִעֲבִירָן
בְּחֶצֶרוֹ לְאֶכְלָן בְּרֹאשׁ גֹּזֵל - לֹא יֵאכַל עַד
שִׁיעָשׂוּר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה
אוֹמַר: מֵעֶלְן לְרֹאשׁ הַגֵּז וְאוֹכַל:

יא. הַמוֹצִיא אֶת פּוֹעֲלָיו לְשִׂדְהוֹ - אֵין רִשְׁאִי
לְהֵאכִילָן אֲלֵא אִם כֵּן עָשָׂר, וְהֵן אֵינָן רִשְׁאִין
לְאֶכַל אֲלֵא אִם כֵּן עָשָׂרוֹ. וְאִם הָיָה בְּעַל
הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לְפָנָיִהֶן בְּעֵין זָפָה -
אוֹכְלִין וְאֵין צָרִיכִין לַעֲשׂוֹר:

יב. הָאוֹמֵר לְחֶבְרוֹ: 'הִילֵךְ אִסֵּר זֶה וְתֵן לִי בּוֹ
חֲמֵשׁ תַּאנִּים' - אוֹכַל אַחַת אַחַת וּפֶטוּר. אִם
צָרְפָן - חֵיב. הָיָה בְּעַל הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לוֹ
- לֹא יֵאכַל עַד שִׁיעָשׂוּר; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי
יְהוּדָה אוֹמַר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - אוֹכַל אַחַת
אַחַת וּפֶטוּר. וְאִם צָרְף - חֵיב:

יג. הַלוֹקֵחַ גְּרוּגְרוֹת מִן הַמֶּקְצֵה - לֹא יֵאכַל
עַד שִׁיעָשׂוּר; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמַר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּלָקַט מִתּוֹךְ
שְׁלוֹ. אֲבָל בְּלָקַט מִתּוֹךְ שֶׁל חֶבְרוֹ - אוֹכַל
וְאֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר:

יד. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ מְנַכְשִׁין בְּשִׂדְהָ, וּמַעֲדִירִין
בְּשִׂדְהָ - לֹא יֵאכְלוּ מִן הַזֵּית וּמִן הַתַּאנָּה,
אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לָהֶן בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. נִתֵּן
לָהֶם בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת - אוֹכְלִין וּמַצְטַרְפִּין
וּפֶטוּרִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁאֵין
לָהֶם עֲלָיו מְזוּנּוֹת. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶן עֲלָיו

מְזוּנּוֹת - אוֹכְלִין וּפֶטוּרִין. וְאִם צָרְפוּ -
חֵיבִין:

טו. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ עוֹדְרִין בְּתַאנִּים, וְגוֹדְרִין
בְּתַמָּרִים, וּמוֹסְקִין בְּזֵיתִים - אוֹכְלִין
וּפֶטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא
יִסְפוֹת בְּמַלְחָ וְיֵאכַל - אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ
בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֵאכַל בְּהֵן פְּתוּ - אֲלֵא
אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְנֹכַח בְּבָצָלִים -
מְקַרְטֵם עָלָה עָלָה וְאוֹכַל. לֹא יֵאחֲזוּ קֶלַח
בְּיָדוֹ, אֲלֵא מְקַרְטְמוּ בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע וְאוֹכַל:

יז. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ עוֹקְרִין בְּבָצָלִים, וְאוֹגְדִין
בְּבָצָלִים - אוֹכְלִין וּפֶטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה
לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מִצָּא כְּרִיכוֹת בְּרְשׁוֹת הַיְחִיד - אִסּוּרוֹת
מִשּׁוּם גְּזֵל, וְחִיבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת. בְּרְשׁוֹת
הַרְבִּים - מִתְרוֹת מִשּׁוּם גְּזֵל, וּפֶטוּרוֹת מִן
הַמַּעֲשָׂרוֹת. וְהֵאֱלוּמוֹת, בֵּין בְּרְשׁוֹת הַיְחִיד
בֵּין בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים - אִסּוּרוֹת מִשּׁוּם גְּזֵל
וְחִיבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת:

יט. מִצָּא תְּבוּאָה מִמְרַחַת הַעֲשׂוּיָה כְּרִי -
אִסּוּרָה מִשּׁוּם גְּזֵל. מִפְּזֻרָת - מִתְרוֹת מִשּׁוּם
גְּזֵל. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - חֵיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת
וּפֶטוּרִין מִתְרוּמָה גְּדוּלָה. וּבְעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה
אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִצָּא
כִּלְכֵּלָה מַחְפָּה - אִסּוּרָה מִשּׁוּם גְּזֵל וְחִיבוֹת
בְּמַעֲשָׂרוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי שֶׁיִּכּוֹל לְתַרֵּם
מִן הַמֶּקֶף.⁴ לְאַחַר כֶּף - עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְּמִים:

כ. מִצָּא קְצִיצוֹת - לֹא יֵהָא קוֹצֵץ וְהוֹלֵךְ
וְאוֹכַל בְּהֵן, לְפִי שֶׁנִּחְשְׁדוּ רַב אָדָם עֲלֵיהֶן.
הָיְתָה לוֹ עֲרָמָה שֶׁל בָּצָלִים, וְשֶׁל גְּרוּגְרוֹת,
וְשֶׁל חֲרוּבִים בְּרֹאשׁ גֹּזֵל - בּוֹרֵר וְאוֹכַל, בּוֹרֵר
וּמְנִיחַ עַל הַשְּׁלֶחֶן, בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּיף לְפָנָי
בְּהִמָּתוֹ בְּחֶצֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמַר:
אֵין בְּהִמָּה אוֹכֵלֵת עֲרָאִי בְּחֶצֶר. וְכֵלְן
שֶׁהִכְנִיסָן מִן הַשְּׂדֵה לַעֲוִיר - לֹא יֵאכַל מֵהֶן

⁴ בִּירוּשְׁלָמִי: מִן הַמִּפְקָר.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָמָה

עראי, לפי שאין סופו להחזיר את המותר. לעולם מאכילה פקיעי עמיר עד שייעשה חבילות:

כא. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי עקיבא: כל שאחד פותח ואחד נועל – פטור. בשני שתפים בשני דירים, הגגות – פטורין, אף על פי שהן של חצר חייבת, מעלין לראש הגג ואוכל:

כב. בית הכנסת ובית התלמוד, אם יש בהן בית דירה – אין אוכל בהן עראי. ואם לאו – אוכל בהן עראי. האוריות, והאוצרות שבשדה העשויות למכנס בהן – אוכל בהן עראי. לבית דירה – אין אוכל בהן עראי. רבי נחמיה אומר: חצר הנעדרת – הרי היא כגנה ואוכל בה עראי:

כג. סכת היוצרים, אחרים אומרים משום רבי נתן: הפנימית – חייבת, והחיצונה – פטורה. תאנה שבגנה ונוטה לחצר – אוכל כדרך ופטור. אם לקט והניח על השלחן, אפלו אחת – חייב:

כד. אילן שמקצתו נטוע בארץ, ומקצתו בחוצה לארץ, הואיל ומקצתו נטוע בארץ – כאלו כלו נטוע בארץ; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: חציו הנטוע בארץ ישראל – הרי הוא בארץ ישראל. חציו הנטועה בחוצה לארץ – הרי הוא בחוצה לארץ:

מסכת מעשרות פרק שלישי

א. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: המהבהב בשדה – הרי זה חייב. השוחק את השום ואת השחלים בשדה – הרי זה חייב:

ב. תינוקות שטמנו תאנים לשבת, שחורות ומצאו לבנות, לבנות ומצאו שחורות – הרי אלו אסורות, שמספקן אסור. וכל שודאן אסור – ספק מוכנן אסור:

ג. כלכלת השבת – בית שמאי פוטרם, ובית הלל מחייבין. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו

היה אוסר. המלקט כלכלה לשלח לחברו – לא יאכל עד שייעשר. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו היה אוסר:

ד. המעביר פרות ממקום למקום לקציעות, וקדש עליהן היום, למוצאי שבת לא יאכל עד שייעשר. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו היה אוסר:

ה. סופי תאנים ובהן תאנים, מכבדות תמרה ובהן תמרים, הכניסום תינוקות או פועלין – פטורין, הכניסם בעל הבית – חייבין. הכניס שבלין לתוך ביתו לעשותן עסה – פטור. למוללן במלילות – רבי מחייב, ורבי יוסי ברבי יהודה פוטר:

ו. המקליף שעורין, שתים – פטור, שלש – חייב. ובחטים, שלש – פטור, ארבע – חייב. אמרו לרבי אליעזר: אף על פי שמחזירין למעטן הזה – הרי הוא כמחזירין למעטן אחר:

ז. בסבר שזרעה לזרע, וחשב עליה לירק – מתעשרת זרע וירק. חרדל שזרעו לירק, וחשב עליו לזרע – מתעשר זרע וירק. בבתנין נהגו בירקות החר; דברי רבי אליעזר. אמר רבי יהושע בן קבוסא: מימי לא נמתי לאדם לומר: צא ולקט תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול המצרי, והוי פטור מן המעשרות:

ח. המטליא – לא נהגו בה חכמים החר, לא למעשרות ולא לשביעית. כשהוא תורם – תורם מכל אחד ואחד, שאין תורמין ממין על שאינו מינו:

ט. העוקר שתלים מתוך שלו לטען בחוצה לארץ, ולזרע, ולהפקיר, ולמוכרן לנכרי – הרי זה חייב, מפני שמוציאן מדי מעשרות. רבי יהודה אומר משום רבי אלעזר בן עזריה: המשלח לחברו שתלין, ואתנין, וחיילי תלתן – לא יאכל עד שייעשון ודאי, שכן דרך בני אדם משלחין לחבריהן טבלים. והוצני פשתן – מעשון ודאי, מפני שנחשדו רוב אדם עליהן. וחכמים אומרים:

הרי הן ככל הפרות, ואין מעשרן אלא דמאי:

י. בצלים שהשרישו זה בזה בקופות – הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית. אם היו טמאים – לא עלו ידי טמאתן. ומתר לתלש מהן בשבת. השרישו זה בזה בקרקע עליה – הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית. ואם היו טמאין – עלו ידי טמאתן. ואסור לתלש מהן בשבת. ואם תלש – פטור. נפלה עליהן מפלת והן מגלין – הרי אלו כנטועין בשדה. אסורין בשביעית, וחיבין במעשרות:

יא. הלוחף שבגומות – בורר גסה גסה ומניח בתוך ידו דקה דקה. בארץ ובתוך ידו – הרי זה פטור. ובכלי – הרי זה חיב. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הבורר בארץ – שהוא פטור, ועל הבורר בכלי – שהוא חיב. על מה נחלקו? על הבורר ביד – שבית שמאי מחיבין, ובית הלל פוטרין:

יב. המפקיר שדהו, עד שלשה ימים – יכול לחזור בו. אם אמר: 'הרי שדי מפקרת יום אחד', 'שבת אחד', 'חדש אחד', 'שנה אחת', 'שבווע אחת', עד שלא זכה בו, בין הוא בין אחר – יכול לחזור בו. משזכה בו, בין הוא בין אחר – אינו יכול לחזור בו, וקושר את בהמתו על גבי הפקר. אבל לא על גבי לקט שכחה ופאה. אבל עוקר ומשליך לפניו:

יג. סופי תאנים, ומשמר שדהו מפני ענבים. סופי ענבים, ומשמר שדהו מפני ירק. אם היו פועלין עובדין ביניהן, אם היה בעל הבית מקפיד עליהן – הרי אלו חיבין במעשרות, ואסורין משום גזל. ואם לאו – הרי אלו מתרין משום גזל, ופטורין מן המעשר:

יד. הזורה תבנו סתם ולקחו אחר, אפלו להוציא הימנו – פטור מתרומה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: מודין בית שמאי ובית

הלל, שלא ימכר אדם גדיש של תבואה, ועביט של ענבים, ומעטן של זיתים, אלא לחבר ולעושה בטרהה. מוכר לו חטים אף על פי שידע בו שאינו גובל עסתו בטרהה. וכן בן לוי שנתמנו לו עטונים של זיתים – הרי זה מפריש עשור זיתים ושמן טבל מתוך ביתו. ואומר: 'מה שזיתים האלו ראויין לעשות, מעשר – בדרומן, ותרומת מעשר – בדרום דרומן':

טו. הלוקח שדה ירק בסוריא, עד שלא באו לעונת המעשרות – פטור. משבאו לעונת המעשרות – חיב. מלקט כדרךכו, ופטור; דברי רבי עקיבה. וחקמים אומרים: אף משבאו לעונת המעשרות – חיב לפי חשבון. מודים חכמים לרבי עקיבה: שאם מכר לו תבואה לקצר, וענבים לבצר, וזיתים למסוק – שלוקט כדרךכו ופטור:

טז. איזה שום בעל בכי? כל שאין לו אלא דור אחד מקיף את העומד. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין בו אלא קלפה אחת. איזה הוא בצל של רכפה? כל שעוקצו נמען לתוכו.

יז. אלו הן גריסין הקלקין? אלגוסין המרבעין. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין לה מרבע מששת ימי בראשית. אלו הן עדשין מצרים? אלו שגלגליהן חדים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל שאין בהם צורות. רבי מאיר אומר: אף הקרקס. ואלו הן הקרקס: שעוקציהן מועטין ולקיטתן מרבין. רבי יוסי אומר: אף הקטנין והן שלמטה מהן, כגון אלו צרכו חכמים לתן בהן סימן, לפי שאין פיוצא בהן בארץ ישראל. אבל האלרסין, והאפרסקין, והאצטרבליין – לא צרכו חכמים לתן בהן סימן, לפי שפיוצא בהן בארץ ישראל:

יח. פרות, לא הלכו בהן חכמים לא אחר הטעם, ולא אחר הריח, ולא אחר המראה, ולא אחר הדמים, אלא אחר הרב בלבד. ושאר זרעוני גנה, כגון: זרע קשאין ורלועין, זרע לפת וצנונות שאין נאכלין –

פִּטוּרֵין מִן הַמַּעֲשֵׂרוֹת, וְנִלְקַחֵין מִכָּל אֲדָם בְּשִׁבְעֵיטָא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: לֹא אָמְרוּ אֲלָא זְרַעוּנֵי גֵנָה בְּלַבַּד. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אַף זְרַעוּנֵי שָׂדֵה, כַּגּוּן: זֶרַע אֶסְטִיס, וְזֶרַע קוֹצָה, וְזֶרַע בִּיקֵיאָא:

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק רִאשׁוֹן

א. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ, וְאֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְהַרְהִינֵין אוֹתוֹ, וְאֵין מְחַלִּפִּין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹקְלִין כְּנֶגְדּוֹ דִּינְרֵי זָהָב אֶפְלוֹ לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אַחַר. וְלֹא יִתְגַּם לְשַׁלְּחֵנִי לְהַתְנַאֲוֹת בְּהֶן, וְלְהַלְוֹתֶן לְהַתְעַשֵּׂר בְּהֶן. אִם בְּשִׁבִיל שְׂלָא יַעֲלוּ חִלּוּדָה - הֲרֵי זֶה מֵתָר:

ב. כִּיצַד 'אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ'? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילָךְ מֵאֲתִים וְתַן לִי מְנָה שֶׁל חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ'? לֹא יִכְנַס לְבֵיתוֹ וַיִּמְשַׁכְּנֵנוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ. כִּיצַד 'אֵין מְהַרְהִינֵין אוֹתוֹ'? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילָךְ מַעֲשֵׂר זֶה וַיְהִי בִּידֶךָ, וְתַן לִי עֲלֵיו חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מְחַלִּפִּין אוֹתוֹ'? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילָךְ יֵין וְתַן לִי שְׁמֹן', 'הִילָךְ שְׁמֹן וְתַן לִי יֵין'. אֲלָא אָמַר לוֹ: 'הִילָךְ יֵין מִפְּנֵי שְׂאִין לִי שְׁמֹן. וְהִלָּה אָמַר לוֹ: 'הִילָךְ שְׁמֹן מִפְּנֵי שְׂאִין לִי יֵין'. נִמְצָאוּ, מְחַלִּפִּין וְאֵין מְחַלִּפִּין, וְעוֹשִׂין טוֹבָה זֶה עִם זֶה:

ג. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ לֹא עַל גְּבֵי צִינִית, וְלֹא עַל גְּבֵי חֲזִיזִית, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ קָמִיעַ:

ד. אֵין מְחַלְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל אֶסִּימוֹן, וְרַבִּי דוֹסָא מְתִיר. אֲבָל פְּרוּטוֹת קְטַנּוֹת הַנְּתוּנוֹת לְסִימָן בְּמַרְחֵץ - הַכֹּל שׁוֹיֵן שְׂאִין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן:

ה. אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ לֹא עַל מְטַבַּע מְרוּד, וְלֹא עַל מְטַבַּע שְׂאִינוֹ יוֹצֵא, וְלֹא עַל מְטַבַּע שֶׁל מְלָכִים רֵאשׁוֹנִים, וְלֹא עַל הַמַּעֲוֹת שְׂאִין בְּרִשׁוֹתוֹ. כִּיצַד? הֵיוּ לוֹ מַעֲוֹת כְּזָבוֹת וּמַמְעוֹת יְרוּשְׁלַמִּיּוֹת - אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אִם חִלֵּל עֲלֵיהֶן - לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. אֲבָל מְטַבַּע שֶׁל מְלָכִים הַרְאשׁוֹנִים הַיּוֹצֵאֵין

- מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ, לֹא עַל מַעֲוֹת שֶׁהֵן בְּכָבֵל וְלֹא עַל מַעֲוֹת שֶׁבְּכָבֵל וְהֵן כָּאֵין. אֲבָל אִם הֵיָה כָּאֵין, וְהָיוּ לוֹ מַעֲוֹת שֶׁל בָּבֶל - מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. כִּיצַד 'אֵין מְחַלְלִין עַל הַמַּעֲוֹת שְׂאִין בְּרִשׁוֹתוֹ'? הֵיוּ לוֹ מַעֲוֹת בְּגִיטְרָא, וּבֵית הַמֶּלֶךְ, אוֹ שְׁנַפֵּל כִּיסוֹ לְבוּר, אַף עַל פִּי שִׁדְוַע שֶׁהוּא שָׁם - אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, וְאִם חִלֵּל - לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

ו. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, מִי שֶׁבָּא בְּדֶרֶךְ וּבִידוֹ מַעֲוֹת, וְרָאָה אִנְסָא בָּא כְּנֶגְדּוֹ לֹא יֹאמֵר: 'פְּרוֹת שִׁישׁ לוֹ בַּתּוֹךְ בֵּיתוֹ מְחַלְלִין עַל מַעֲוֹת הַלְלוּ', וְאִם אָמַר: 'הֲרֵי הֵן מְחַלְלִים עַל מַעֲוֹת שִׁישׁ לִי בַּתּוֹךְ בֵּיתִי, אִם עֲשֵׂה כֵן - דְּבָרֵי קָמִים. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, הֵיָה טַעוּן כְּדִי יֵין וְכִדֵּי שְׁמֹן, וְרָאָה אוֹתָם שְׁנֹשֶׁתְּבָרוּ, לֹא יֹאמֵר: 'הֲרֵי הֵן עֲשׂוּיִין תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת עַל פְּרוֹת שִׁישׁ לִי בַּתּוֹךְ בֵּיתִי'. אָמַר כֵּן - לֹא אָמַר כְּלוּם. אִם עֲשֵׂה כֵן - הֲרֵי זֶה אֶסּוּר:

ז. לוֹקַחֵין חֲזִיהַ וְעוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֹהָה, אֲבָל לֹא לְזָבְחֵי שְׁלָמִים. מְשַׁגְּזוּ שִׁיְהָא בְּשַׂר הַתְּאֹהָה מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַים, אָמְרוּ: אֵין לוֹקַחֵין חֲזִיהַ לְבָשֶׂר הַתְּאֹהָה, אֲבָל לוֹקַחֵין עוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֹהָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אָמַר אִישׁ אֶכְלִים: אַף לֹא בְּשַׂר עוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֹהָה, שְׁכַל הַגַּת שְׁנַעֲשֵׂה עַל גְּבֵי בְּשַׂר הַתְּאֹהָה - טַמְאָה לְקֹדֶשׁ, וְטַהוֹר לְתְרוּמָה:

ח. הַלוֹקַחַת חֲבִית בִּירוּשָׁלַיִם, פְּתוּחָה - צָרִיף לְאַכּוֹל כְּנֶגְדַּת הַקְּנָקָן. סְתוּמָה - אֵין צָרִיף לְאַכּוֹל כְּנֶגְדַּת הַקְּנָקָן. בְּמָה דְּבָרִים אָמְרוּ? בְּשַׁל יֵין. אֲבָל בְּשַׁל צִיר, וְשַׁל חֲמֵץ, וְשַׁל מוֹרִס, וְשַׁל שְׁמֹן, וְשַׁל דְּבִשׁ, בֵּין פְּתוּחָה בֵּין סְתוּמָה - אֵין צָרִיף לְאַכּוֹל כְּנֶגְדַּת הַקְּנָקָן:

ט. חֲרֵשׁ שֶׁל תְּמָרָה - אֵין צָרִיף לְאַכּוֹל כְּנֶגְדּוֹ. קְפוֹת, אִם הֵיוּ דְרוֹסוֹת שֶׁל תְּמָרָה - אֵין אוֹכֵל כְּנֶגְדּוֹ. וְשֹׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים - אוֹכְלִין כְּנֶגְדּוֹ. וְאִינוּ אוֹכֵל, לֹא כְּנֶגְדַּת הַחֲרָצִיץ, וְלֹא כְּנֶגְדַּת הַזְּגִין, וְלֹא כְּנֶגְדַּת הַגֶּפֶת:

י. הלוקח צבי חי בירושלים - אין צריך לאכל כנגד העור. שחוט - צריך לאכל כנגד העור:

יא. אין משפירין בתים בירושלים, מפני שהן של שבטים. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף לא המטות. לפיכך, עורות של קדשים - בעלי אושפזיון באין ונוטלין אותן בזרוע:

יב. לולבי הזרדין והחרובין, עד שלא ימתיקו - אין נקחין בכסף מעשר. משימתיקו - נקחין בכסף מעשר. אבל הלוף, והחרדל, ותורמסין, ושאר כל הנכבשין, בין משימתיקו, בין עד שלא ימתיקו - נקחין בכסף מעשר:

יג. חלות חריע - נקחות בכסף מעשר שני, ואין מטמאות טמאת אוכלין. אומר רבי יוסי: בא רבי יוחנן בן גורי אצל חלפתא, אומר לו: חלות חריע, מה הן שילקחו בכסף מעשר? אומר לו: לא ילקחו. אומר לו: אף אני אומר כן, אלא שעקיבה אומר: שילקחו:

יד. קור - נקח בכסף מעשר. ואין מטמא טמאת אוכלין. כפניות - נקחות בכסף מעשר, ומטמא טמאת אוכלין. רבי יהודה אומר: קור - הרי הוא כעץ לכל דבר. אלא, שנקח בכסף מעשר. כפניות - הרי הן כפרות לכל דבר, אלא שפטורות מן המעשרות. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: כרכום - אין נקח בכסף מעשר, לפי שאין בו טעם אלא למראה. אומר רבי יהודה: בן גרוש דן לפני רבי אליעזר: של בית אבא היו לוקחין ציר בכסף מעשר. אומר לו: שמא קרבי דגים מערבין בו:

טו. הלוקח בהמה לזבחי שלמים, בשוגג - יחזרו דמיה למקומן. במזיד - תעלה ותאכל במקום. בזמן הזה - תמות. אומר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שמתכונן ללקחה מתחלה לשום שלמים, אבל במתכונן להוציא מעות של מעשר שני לחלין, בין

בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן. אם היתה בהמה בעלת מום, בין בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן. אם היו פרות טמאין, בין בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן:

טז. לג יין שנפל לתוכו לג דבש, והרי בו שני לוגין - השבח לפי חשבון. תבשיל של מעשר שני שתבלו בתבלין של חלין - השבח לפי חשבון. ושל חלין שתבלו בתבלין של מעשר שני - אל יוציא מעשר שני שלו לפדיון. קפלוט של מעשר שני ושל חלין שנתבשלו זה עם זה - השבח לפי חשבון:

יז. היתה לו עסה של מעשר שני ואפאה - השבח לשני. נפלה הפת ונקדח התבשיל - הפגם לשני. בורר את החטים וטוחנן ומרקידן, דים שיפדה כשער החטים. רבי יוסי אומר: מקום שמחשבין את ההוצאה - פודין את החטים ואין פודין את הכפרות. מקום שאין מחשבין את ההוצאה - אף פודין את הכפרות:

יח. שמן של מעשר שני, וראשי בשמים של חלין, שנתערבו - השבח לפי חשבון. זה הכלל אומר רבי יוסי: כל המתיר במדת שבתו נכר - השבח לפי חשבון. לא הותר במדת שבתו נכר - השבח לשני:

מסכת מעשר שני פרק שני

א. תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה - אין בת ישראל ראשי לחף אחריה. אבל מעגנת שערה:

ב. תלתן של מעשר - יאכל צומחניות. של תרומה, בית שמאי אומרים: כל מעשיה בטרהה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ מחפיפתה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בית שמאי אומרים: כל מעשיה בטרהה חוץ מחפיפתה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ משריתה:

ג. כְּרִשְׁיָנִין שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – יֵאָכְלוּ צְמַחוּנִין. שֶׁל תְּרוּמָה, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שׁוּרִין בְּטַהֲרָה, וְשָׁפִין בְּטַהֲרָה, וּמֵאֲכִילִין בְּטַמְאָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: שׁוּרִין וְשָׁפִין בְּטַהֲרָה וּמֵאֲכִילִין בְּטַמְאָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: שׁוּרִין וְשָׁפִין בְּטַהֲרָה וּמֵאֲכִילִין בְּטַמְאָה. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: כָּל מַעֲשֵׂיהֶן בְּטַמְאָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: זֶה מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא. לְפִיכָךְ הוּא אוֹמֵר יִתְּנֻנוּ לְכָל כֹּהֵן. וְחֻכְמִים לֹא הוּדוּ לוֹ:

ד. אִין שׁוּרִין תְּמָרִים לְהוֹצִיא מִהֶן שֶׁכַּר תְּמָרִים. וְלֹא צְמוּקִים לְהוֹצִיא מִהֶן מִי צְמוּקִים. אָבֵל שׁוֹחֵקֶם וְעוֹשֶׂה אוֹתָן טְרִימָה. בְּתַבְלִין מֵתָר, מִפְּנֵי שֶׁכָּךְ הוּא מֵלֹאכְתּוֹ. צוּרֵר אֵת הַתְּבַלִּין וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַתְּבַשִּׁיל. אִם נִפְל לְקַדְרָה אַחֲרָת, אִם בְּטֵל טַעְמָן – מִתְרִין. וְאִם לֹא – אֲסוּרִין:

ה. אִין עוֹשִׂין אֵת הַיַּיִן אֲלוֹנִיתִית, וְאֵת הַשְּׂמֶן עָרַב. סָךְ אֵת הַשְּׂמֶן, וְאִין סָךְ יַיִן וְחֻמְץ, שֶׁהַשְּׂמֶן – דִּרְכוּ לְסִיקָה, יַיִן וְחֻמְץ – אִין דִּרְפָן לְסִיקָה:

ו. מַעוֹת חֲלִין וּמַעוֹת הַקֹּדֶשׁ שְׁנַתְּפוּזוּ, מַה שְּׁלֶקֶט – לֶקֶט לְהַקְדֵּשׁ. אֶחָד מַעוֹת בְּמַעוֹת, פְּרוֹת בְּפְרוֹת, רְמוּנִין בְּרְמוּנִין, וְכָל דְּבָר שֶׁאִין דִּרְכוּ לְבָלֵל. אָבֵל דְּבָר שֶׁדִּרְכוּ לְבָלֵל, מַה שְּׁלֶקֶט – לֶקֶט לְשִׁנְיָהֶם, וּמַה שֶׁהוֹתִיר – הוֹתִיר לְשִׁנְיָהֶם:

ז. סֵלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְשֶׁל חֲלִין שְׁנַתְּעָרְבוּ – מֵבִיא בְּסֵלַע מַעוֹת, וְאוֹמֵר: 'סֵלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא – מִחֲלֶלֶת עַל מַעוֹת הָאֵלוֹ'. בֵּן עֲזַאי אוֹמֵר: בְּשִׁתִּים. סֵלַע שֶׁל חֲלִין וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ שְׁנַתְּעָרְבוּ – בּוֹרֵר אֵת הַיִּפֶּה שְׁבֵהָן וְאוֹמֵר: 'אִם הַקֹּדֶשׁ הוּא – הֲרִי הוּא הַקֹּדֶשׁ, וְאִם לֹא, הַקֹּדֶשׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא – מִחֲלָל עַל זֶה'. וְשִׁנְיָה, הֲרִי הִיא מִתְרַת. וְסֵלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ – בּוֹרֵר אֵת הַיִּפֶּה שְׁבֵהָן וְאוֹמֵר: 'אִם הַקֹּדֶשׁ – הֲרִי הַקֹּדֶשׁ, וְאִם לֹא, הַקֹּדֶשׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא – מִחֲלָל עַל זֶה'. נוֹטֵל אֵת הַשְּׁנִיָּה וּמִחֲלָל אֵת הַמַּעוֹת עָלֶיהָ. סֵלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר

שְׁנֵי, וְשֶׁל חֲלִין, וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ, שְׁנַתְּעָרְבוּ – מֵבִיא בְּסֵלַע מַעוֹת, וְאוֹמֵר: 'סֵלַע שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא – מִחֲלֶלֶת עַל הַמַּעוֹת הָאֵלוֹ'. בּוֹרֵר אֵת הַיִּפֶּה שְׁבֵהָן, וְאוֹמֵר: 'אִם הַקֹּדֶשׁ הוּא – הֲרִי הוּא הַקֹּדֶשׁ, וְאִם לֹא, הַקֹּדֶשׁ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא – מִחֲלָל עַל זֶה'. נוֹטֵל אֵת הַשְּׁנִיָּה וּמִחֲלָל אֵת הַמַּעוֹת עָלֶיהָ, וְשִׁלְשִׁית – הֲרִי זֶה מִתְרַת, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: מִחֲלִין נִחֲשֶׁת עַל הַכֶּסֶף, וְכֶסֶף עַל הַזֶּהָב, כֶּסֶף עַל הַנְּחֹשֶׁת מִדְּחַק, אָבֵל לֹא זֶהָב עַל הַכֶּסֶף. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כִּשְׁם שְׁמִחֲלִין כֶּסֶף עַל נְחֹשֶׁת – כִּךָּ יִחֲלָלוּ זֶהָב עַל כֶּסֶף. אָמַר לוֹ: רַבִּי, מִפְּנֵי מַה מִּחֲלִין כֶּסֶף עַל נְחֹשֶׁת? שֶׁכֵּן מִחֲלִין כֶּסֶף עַל הַזֶּהָב. לֹא יִחֲלָלוּ זֶהָב עַל הַכֶּסֶף שְׁאִין מִחֲלִין זֶהָב עַל הַנְּחֹשֶׁת?! אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: שֶׁכֵּן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁל זֶהָב – מִחֲלִין אוֹתוֹ עַל הַמַּעוֹת שְׁבִירוֹשְׁלִים. בְּמַה דְּבָרִים אָמְרוּרִים? בְּשֵׁל וּדְאִי, אָבֵל בְּשֵׁל דְּמַאי – מִחֲלִין עַל הַכֵּל וְעַל הָאוֹכְלִין:

ח. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁל זֶהָב שֶׁעֲשָׂאוּ כְּלִים – אִין לוֹ פְּדִיּוֹן. אִם הָיָה שֶׁל כֶּסֶף – הֲרִי זֶה מִתְרַת. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שֶׁל דְּמַאי שְׁנַתְּעָרַב בְּשֵׁל וּדְאִי – יֵאָכְלוּ כַּחמֹור שְׁבֵהָן:

ט. חִמְרָ בְּהַקֹּדֶשׁ שְׁאִין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁאִין בְּהַקֹּדֶשׁ. הַקֹּדֶשׁ – מִתְחַלֶּלֶת עַל הַכֵּל, מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – אִין מִתְחַלֶּל אֶלָּא עַל הַמַּעוֹת בְּלִבְדוּ. הַקֹּדֶשׁ – נִפְדָּה בְּכָל מְקוֹם וְאִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי נִפְדִּית מִכַּאן וְאֵילָךְ וּמִכַּאן וְאֵילָךְ. הַקֹּדֶשׁ – נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיֹצֵא, מַעֲשֵׂר שְׁנֵי – נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְאִין יֹצֵא. חִמְרָ בְּהַקֹּדֶשׁ, שֶׁהַקֹּדֶשׁ – חָל עַל הַכֵּל, וּמוֹעֲלִין בוֹ, לֹא הִתֵּר לְאַכִּילָה אֶלָּא בְּפְדִיּוֹן, מַה שְׁאִין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי. חִמְרָ בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מִבְּתְרוּמָה, שֶׁמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי – קוֹנֶה אֵת הַקֶּקֶן, אוֹסֵר דְּמִיו וְעַרְוִכּוּ, סִפְקָ עַרְוֹבוּ – כָּל שֶׁהוּא, אֲסוּר לְאוֹנֵן, וְטַעוֹן בַּעוֹר, וְטַעוֹן וּדְוִי, וְלֹא הִתֵּר לְאַכִּילָה אֶלָּא בְּפְדִיּוֹן, וְאִין מִדְּלִיקִין בוֹ אֵת הַיַּיִן, מַה שְׁאִין כֵּן בְּתְרוּמָה. חִמְרָ בְּתְרוּמָה מַה שְׁאִין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי, שֶׁהִתְרוּמָה – אֵינָה נִתְרַם אֶלָּא מִן הַמְּקָף,

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

ואינה נטלת אלא מן הגמור, ואינה נטלת מן הטהור על הטמא, ומדמעת, וחביב עליה חמש, ונוהגת בכל השנים, מה שאין כן במעשר שני:

י. רבי מאיר אומר: אין מחללין כסף ופרות על הכסף אלא אם כן יש עמו פרוטרט, וחקמים מתירין. רבי יעקב אומר משמו: שלשה דיגרין כסף ודינר, הרביעי - כסף, והשאר - מעות. רבי שמעון כן אלעזר אומר, שמאי הזקן אומר: יניחנה בחנות ויאכל כנגדה:

יא. היו לו שתי מגורות, אחת של תרומה ואחת של מעשר שני, ומצא ביניהן פרות, קרוב לתרומה - יפלו לתרומה, קרוב למעשר שני - יפלו למעשר שני. מחצה על מחצה - מטילין אותו לשני חומרין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תבה שנסתמשו בה חלין ומעשר שני, ומצא בתוכה מעות, אם רב הניחו חלין - חלין, אם רב הניחו מעשר שני - מעשר שני. אמר להם רבי שמעון: הרי שלמים שיש בהן חזה ושוק שהן אסורין לזרים. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי: כך אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים לנו בפרות שלא נגמרה מלאכתן, שיפדה מעשר שני שלה ויאכל בכל מקום, אף פרות שנגמרה מלאכתן כיוצא בהן. אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם בפרות שלא נגמרה מלאכתן, שיכול להפקרן ולפוטרן מן המעשרות, תאמרו בפרות שנגמרה מלאכתן, שאינו יכול להפקרן ולפוטרן מן המעשרות?! אמרו להן בית הלל: אף פרות שנגמרה מלאכתן, יכול להוציא תרומה ומעשרות ממקום אחר עליהן עד שירימו:

יב. אילן שעומד בפנים ונופו נוטה לחוץ - יש למעשר שני שלו פדיון. החזיר נופו לפנים - אין למעשר שני שלו פדיון. היה עומד בחוץ ונפו נוטה לפנים - אין למעשר שני שלו פדיון. החזיר נופו לחוץ - יש למעשר שני שלו פדיון:

יג. בתים שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ, פתחיהן לחוץ וחללן לפנים, בית שמאי אומרים: אין פודין בהן מעשר שני כאלו הן מבפנים, ואין אוכלין בהם קדשים קלים כאלו הן בחוץ. ובית הלל אומרים: מכנגד החומה ולפנים - כלפנים. ומכנגד החומה ולחוץ - כלחוץ. אמר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבה. משנה ראשונה, בית שמאי אומרים: אין פודין בהן מעשר שני כאלו הן מבפנים, ואין אוכלין בהן קדשים קלין כאלו הן מבחוץ. ובית הלל אומרים: הרי הן כלשכות, את שפתחה לפנים - כלפנים. ואת שפתחה לחוץ - כלחוץ:

יד. לשכה בנויה בקדש ופתחה לחול, תוכה - חול, וגגה - קדש. אוכלין בה קדשי קדשים, ואין שוחטין בה קדשים קלים, ואין חביב עליה משום טמאה. בנויה בחול ופתחה לקדש, אף על פי שאין מקימין כן, תוכה - קדש, וגגה - חול. אוכלין בה קדשי קדשים, ושוחטין בה קדשים קלים, וחביב עליה משום טמאה. בנויה בקדש ופתחה לחול ולקדש, כלה - קדש. בנויה בחול ופתחה לקדש ולחול, כלה - חול. בנויה בקדש ובחול, ופתחה לקדש ולחול, כגון: בית המוקד, תוכן וגגותיהן, מכנגד הקדש ולקדש - קדש, ומכנגד החול ולחול - חול. רבי יהודה אומר: אם לענין טמאה, מכנגד החומה ולפנים - כלפנים, מכנגד החומה ולחוץ - כלחוץ. אם לאכול קדשים - הכל הולך אחר פתחה:

טו. היתה בנויה בחומת עזרה - אוכלין בה קדשי קדשים, ושוחטין בה קדשים קלים. היתה בנויה בחומת ירושלים - אוכלין בה קדשים קלים ואין פודין בה מעשר שני:

טז. בית הבנוי בחומה, רבי יהודה אומר: כאלו הוא מבחוץ. רבי שמעון אומר: כאלו הוא מבפנים:

יז. כל הלשכות כלין בנויות בקדש. רבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שפכתובים -

נדונין כחוצה לארץ. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: נדונין כארץ ישראל:

יח. מעשר שני שנוכנס לירושלים ונטמא, בין שנטמא באב הטמאה ובין שנטמא בולד הטמאה, בין מבפנים בין מבחוץ - בית שמאי אומרים: הכל יפדה ויאכל בפנים. ובית הלל אומרים: הכל יפדה ויאכל מבחוץ, חוץ משנטמא באב הטמאה מבפנים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בית שמאי אומרים: הכל יפדה ויאכל בפנים, חוץ מה שנטמא באב הטמאה בחוץ. ובית הלל אומרים: הכל יפדה ויאכל בחוץ, חוץ מה שנטמא בולד הטמאה מבפנים. רבי אליעזר אומר: נטמא באב הטמאה, בין מבפנים בין מבחוץ - יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בולד הטמאה, בין בפנים בין בחוץ - יפדה ויאכל בפנים. רבי יצחק אומר: נטמא בחוץ, בין באב הטמאה בין בולד הטמאה, יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בפנים, בין באב הטמאה בין בולד הטמאה - יפדה ויאכל בפנים. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנטמא באב הטמאה בחוץ - שיפדה ויאכל בחוץ. ועל שנטמא בולד הטמאה בפנים - שיפדה ויאכל בפנים. על מה נחלקו? על שנטמא באב הטמאה בפנים, ובולד הטמאה בחוץ, שבית שמאי אומרים: נפדה במקום, ויאכל במקום. ובית הלל אומרים: נפדה במקום, ויאכל בכל המקומות:

יט. הלכות בכסף מעשר שני שנטמא - יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר. אמרו לו לרבי יהודה: מחמיר אתה בטפלה יתר מן העקר. אמר להם: מצינו שהחמירו בטפלה יתר מן העקר, שהתמורה - חלה על בעל מום קבוע, הקדש - אין חל על בעל מום קבוע. אמרו לו: ממקום שבאתה, מה להלן, תמימין - אין נפדין, ובעלי מומין - נפדין, אף כאן, טהורין - לא יפדו, טמאין - יפדו:

כ. המשאיל קנקנין למעשר שני, עד שלא גיפן - לא קנה מעשר, ומשגיפן - קנה מעשר. במה דברים אמורים? בשל יין. אבל של ציר ושל חמץ ושל מוריס, של שמן ושל דבש, בין גפם בין שלא גפם - לא קנה מעשר. בין גפם בין שלא גפם - עולים באחד ומאה. בין גפם בין שלא גפם - תורם מאחד על הכל. אימתי אמרו קנה מעשר? בזמן שכלה מעשר. אבל אם הפקיד לתוכה רביעית של חלין, אף על פי שגפם - לא קנה מעשר:

כא. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הדורף בחביות, שמפתח ואין צריך לערות. על מה נחלקו? על הדורף בגת, שבית שמאי אומרים: מפתח ומערה לגת. ובית הלל אומרים: מפתח ואין צריך לערות:

מסכת מעשר שני פרק שלישי

א. המוליך פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר - פודהו כשער מקומו. אמר רבי יהושע בן קרח: במה דברים אמורים? בשל דמאי. אבל בשל ודאי - פודין אותו כשער המקום הזול:

ב. פודין מעשר שני כשער הזול, כמו שחונני לוקח אותו יום, ולא כמו שהוא מוכר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כמו שחונני לוקח באתו המין. הפורט דינר כסף למעשר שני - כמו שחונני לוקח ולא כמו שהוא מוכר. המצרף דינר זהב למעשר שני - כמו ששלחני פורט ולא כמו שהוא מצרף. היה מוליכו ממקום למקום ומשתכר עליו על שויו רבע; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: עד דינר. מעשר שני שאין לו דמים - דיו שיאמר הוא וחומשו מחלל על איסר זה:

ג. מעשר שני שאין דמיו ידועים - נפדה על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאין לקוחות, אפלו אחד מהן נכרי, ואפילו אחד

לשמים. במזיד - יחזרו דמים למקומן. ואם היו מעות, שוגג - יצעק לשמים. מזיד - יחזרו דמים למקומן; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר: בין שוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן:

ט. הגויב טבלו של חברו - משלם לו דמי טבלו; דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: דמי חלין שבו:

י. ישראל שאכל פרותיו בטבלו, אף על פי שמתחייב בהן לשמים - אין לכהן בהן כלום, שנאמר (במדבר יח, יט): "אשר ירימו" - אין לכהן בהן אלא עד שירימו. וכן בן לוי שאכל מעשרותיו בטבלו, אף על פי שמתחייב בהן לשמים - אין לכהן בהן כלום, שנאמר בהן: "וזה אשר ירימו לה" - אין לה בהן אלא עד שירימו:

יא. המביא פרות מן הגרן לעיר, הפריש תרומה ונתנה לכהן, מעשר ראשון ונתנו ללוי, מעשר עני ונתנו לעני - אין מחשב עמקן דמי הבאה. אבל אם קרא להן שם בגרן - הרי זה מחשב עמקן דמי הבאה:

יב. המוכר פרות לחברו, ואמר לו: פרות שמכרתי לך טבלין הם, בשר בכור הוא, זין נסך הוא - מה שאכלו אכלו, ויחזיר להן את הדמים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: דבר שהנפש קצה בו - מה שאכלו אכלו ויחזיר להן את הדמים. דבר שאין הנפש קצה בו - מה שאכלו אכלו, וינכה להן מן הדמים:

יג. אין פודין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין אוכלין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מחללין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מוכרין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואין מוציאין מעשר שני בירושלים בזמן הזה. ואם הוציא - הרי אלו יקבו. המחלל מעות על פרות בירושלים בזמן הזה - בית שמאי אומרים: זה וזה מעשר שני. ובית הלל אומרים: המעות - כמות שהיו, והפרות - כמות שהיו:

מהן בעלים - כופין את הבעלים לפתח ראשון. אם אומר: הרי הוא שלי בסלע, ואחד אומר בסלע ואסר - יכול לחזור בו. זה חמר בהקדש מבמעשר שני:

ד. אין פודין מעשר שני אכסרה אלא מעות. כיצד? היו לו פרות מרקיבין ומעות מחלידין - לא יאמר: 'כמה אדם רוצה לתן בצבור זה, וכמה אדם רוצה לתן בכרי זה', אלא אומר: 'כמה אדם רוצה לקח לו מעות בסלע', ו'כמה אדם רוצה לקח לו פרות בדינר':

ה. סלע, כמה תהא חסרה ולא יהיו מחללין עליה מעשר שני? לסלע - ארבע אסרות. ולדינר - איסר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לסלע - ארבע פונדיאות. ולדינר - פונדיון. רבי שמעון אומר: סלע - שמונה פונדיאות. ודינר - שני פונדיאות. יתר על כן - מחללה בשויה. עד כמה תפחת ויהא רשאי לקימה בסלע? סלע - עד שקל, ובדינר - עד רבע. פחות מכן, אפלו איסר - אין רשאי להחל עליה. היתה יוצא לסימון בסלע, ולמטבע בשקל, לסימון בשקל, ולמטבע בסלע - אין למעשר שני אלא כשער המטבע:

ו. המוכר פרות לחברו ונמצאו טבלים - רץ אחריו לתקנן. לא מצאו, בידוע שהן קימין - צריך לעשר על ידו, אם בידוע שאין קימין - אין צריך לעשר על ידו. ספק שהן קימין ספק שאינן קימין - מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהם:

ז. המוכר פרות לחברו, המוכר אומר: טבלים מכרתי לך, והלוקח אומר: מתקנין מכרת לי - כופין את המוכר לתקן משלם את שלו. הרי שלקחו של בית המלך את גרנו, אם מחמת החוב - צריך לעשר על ידו. אם מחמת אגס - אין צריך לעשר על ידו:

ח. האוכל פרות מעשר שני, בין בשוגג בין במזיד - יצעק לשמים; דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אליעזר אומר: בשוגג - יצעק

יד. בית הלל אומרים: מפריש אדם מעשר ראשון של דמאי, ותורמו ואוכלו, ואין צריך להפריש שני. בית שמאי אומרים: צריך להפריש שני, שמא הורם הראשון - לא הורם השני. והלכה כדברי בית הלל:

טו. ראה אחד שהפריש מעשר שני - נאמן על הראשון; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: נאמן על הראשון - נאמן על השני. אינו נאמן על השני - אינו נאמן על הראשון:

טז. הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ואכלו, על אותו המין - נאמן, על מין אחר - אינו נאמן; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: אף על אותו המין - אינו נאמן. לא כל הימנו שיתקין את עצמו ויבא ויקלקלנו:

יז. האומר: מעשר שני שבחפץ זה מחלל על איסור זה, ולא קבע לו מקום - רבי שמעון אומר: קרא שם. וחכמים אומרים: עד שיאמר: לצפוני או לדרומי. מעשה ברבן שמעון בן גמליאל, ורבי יהודה, ורבי יוסי, שנכנסו אצל בעל הבית לכזיב, אמרו: לא נדע היאך בעל הבית הזה מתקן את פרותיו. כיון שהרגיש בהן, הלך והביא לפניו דלוסקיא מלא דיגרי זהב. אמרו לו: היאך אתה מתקן את פרותיך? אמר להם, כך וכך אני אומר: מעשר שני שבחפץ זה מחלל על איסור זה. אמרו לו: צא ואכול את פרותיך, השתכרת במעות, אבדת נפשות:

יח. חבר שמת והניח פרות, אפלו באותו היום כנסן - הרי הן בחזקת מתקנין:

מִסְכַּת מַעְשֵׁר שְׁנֵי פָּרָק רַבִּיעִי

א. הפודה מעשר שני שלו - הרי זה חיב בחמש. אחד הכונס מתוך שלו, ואחד הלוקח מן הכותי ומן הנכרי פרות טבילים, אחד שירש, ואחד שנתן לו במתנה - הרי זה חיב בחמש. כיצד חיב בחמש? הפודה בסלע - נותן חמשה דיגרין. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: הפודה בשקל - נותן

חמשה של סלע. הפודה במעשר, אם רצה לדקדק - ודקדק. כיצד? חלל על הסלע ונמצאת רעה, על הטריסית ונמצאת רעה - יחליף:

ב. מערימין על מעשר שני לפוטרו מן החמש. כיצד? אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים, לעבדו לשפחתו העברים: 'הילך מעות אלו ופדה לך בהן את מעשר זה'. אבל לא יאמר לו: 'פדה לי בהן את מעשר זה'. אמר רבי יהושע בן קרחה: בראשונה היו נוהגין כך. משורבו הרמאין: אומר אדם לחברו: 'הרי הפרות האלו נתונין לך במתנה', וחזור ואומר לו: 'הרי הן מחללין על פרות שיש לי בבית'. ובלבד שלא יאמר לו: 'הרי הן מחללין על מעות שיש לי בתוך הכיס עד שיזכה בעל הבית לתוך ידו, או עד שישכר לו את מקומו':

ג. מפקיד אדם מעשר שני שלו אצל חבר, ושל דמאי אצל עם הארץ. אבא חלקיה מן קרויה אומר: בראשונה היו עושים כן. חזרו לומר: אפלו חבר - אין מפקדין אצלו, שאין אתה יודע מי עומד אחריך:

ד. נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החמש - רבי אליעזר אומר: חלל. וחכמים אומרים: לא חלל. אמר רבי: נראין דברי רבי אליעזר בשבת, ודברי חכמים בחול:

ה. מי שלא קרא שם למעשר שני של דמאי - רבי אליעזר אומר: יאכל. וחכמים אומרים: לא יאכל. אמר רבי יוסי: נראין דברי רבי אליעזר בשבת, ודברי חכמים בחול:

ו. שני אחין ושני שתפין, אב ובנו - פודין זה לזה מעשר שני, ונותנין זה לזה מעשר עני. אמר רבי יהודה: תבא מארה לאדם שנותן מעשר עני לאביו. לא אמרו אלא את שהיו שניהם עניים:

ז. אשתו - אין פודה לו את המעשר. רבי שמעון בן אליעזר אומר: אשתו פודה לו את המעשר:

בכּרף. אלו שרוצה - מוכר לשם חלין, ואלו שרוצה - מוכר לשם מעשר שני:

יג. האומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שתעלה בידי מכיס זה', ו'על דינר שיעלה בידי מכיס זה' - רבי יוסי אומר: לא חלל. ו'חכמים אומרים: חלל. מודה רבי יוסי לחכמים, באומר: 'מעשר שני מחלל על סלע חדש שתעלה בידי מכיס זה', ו'על דינר חדש שיעלה בידי מכיס זה' - שזה חלל. מודים חכמים לרבי יוסי, באומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שהיתה ביד בני', ו'על דינר שהיה ביד בני' - שלא חלל, שאני אומר: שמא לא היתה בידו באותה שעה:

יד. האומר: 'מעשר שני מחלל על סלע שאפרט מן הדינר', ו'על טריסין שאפרט מן הסלע' - פורט לו דינר ונוטל הימנו סלעים ונוטל הימנו טריסית. נותן אדם לחברו טריסית טברית, ונוטל הימנו צפורית. צפורית ונוטל הימנו טברית. שני פונדיון. פונדיון, ונוטל הימנו שני איסרין. נותן אדם לחברו מעין ונוטל ממנו דינר. דינר, ונוטל ממנו פונדיון. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בדמאי, אבל בודאי - אסור. ומחללין נחשת על פרות. אף בדמאי מחללין אותו נחשת על נחשת. נותן אדם לחברו גולגית ונוטל הימנו דינר ונוטל הימנו פונדיון. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בדמאי ובדחק, אבל בודאי וברוח - הרי זה אסור:

טו. היה עובר ממקום למקום ובידו מעות, אם עתיד לחזור למקומו - מחלל כשער מקומו. ואם לאו - מחלל בשוהן וכשער אותו מקום:

טז. הפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ולא קרא להן שם. - רבי יוסי אומר: נתקדשו. רבי יהודה אומר: לא נתקדשו. רבי מאיר אומר: אם עתיד לקרות להן שם - אין בהן קדשה, עד שיקרא להן שם, אם אין עתיד לקרות להן שם - פיון שהפרישן נתקדשו:

ח. כל אלו שאמרו: 'פודין זה לזה מעשר שני' - נותנין זה לזה מעשר עני. מודה רבי שמעון בן אלעזר באשתו, שאף על פי שפודה לו את המעשר - שאין נותנין לה מעשר עני:

ט. מפרישין תרומת מעשר על פרות עם הארץ, אף על פי שעושה תקלה לבאין אחריו. כיצד? הוציא פרות מתוך ביתו, ואמר לו: 'הפריש על אלו' - לא הפריש אלא עד מקום שהוא לוקח. מחללין מעשר שני על מעות עם הארץ, אף על פי שעושה תקלה לבאים אחריו. כיצד? הוציא מעות מתוך ביתו, ואמר לו: 'חלל על אלו' - לא חלל, אלא עד מקום לוקח, ופורט לו דינר לאלתר. אם מחמת החוב - מתר. ואם מחמת מלוה - הרי זה אסור, עד שילך לתוך ביתו ויחזור:

י. קטן שמוכר בשוק - מפרישין עליו מעשר שני. כיצד? נתן לו טריסית, בין שהיא ביד הלוקח, בין שהיא ביד המוכר, בין שהיא באונקלין - מפריש עליו והולך, וחוזר ומביאו. נטל הימנו דינר - מפריש עליו והולך. ולא עוד: אלא שאדם מוציא דינר מתוך ביתו - מפריש עליו והולך, וחוזר ומביאו לו באחרונה, ואומר לו: 'על זה חללתי':

יא. לקח הימנו עשרה דינרין של זהב - לא יחלל על כלן אלא על אחד מהם. לקח הימנו עשרה כורין של חטין - לא יפריש על כל המגורה אלא על אחד מהם. לקח הימנו עשר חביות של יין - לא יפריש על כל האוצר, אלא על אחת מהן. לקח הימנו עשר אגדות של ירק - לא יפריש על כל האונקלי אלא על אחת מהן, שלא להפחית את השוק בעיניו:

יב. מוכר מעשר שני לשם חלין. לא ימכרנו לשם מעשר, מפני שפגם את המעשר. יש לו חלין ומעשר שני מערבין זה בזה ומבקש למוכרו - מוכר ראשון ראשון ונותן לתוך האונקלי. נתנן כלן בכרף - נוטל דמיהן

יז. פְּדָה הַיְמָנוּ מֵעֶשֶׂר בְּסֻלַּע, וְלֹא הִסְפִּיק לְמַדְדוֹ עַד שְׁעֵמֶד בְּשָׁתַיִם, מַה שְּׁפָדָה – פְּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בִּיגִיָּהֶם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: מֵעֶשֶׂר שָׁנֵי – מְשִׁיכְתוֹ הוּא פְּדִינוֹ. פְּדָה מִמָּנוּ מֵעֶשֶׂר בְּשָׁתַיִם, וְלֹא הִסְפִּיק לְמוֹשְׁכוֹ עַד שְׁעֵמֶד בְּסֻלַּע, מַה שְּׁפָדָה – פְּדָה, וּמִדַּת הַדִּין בִּיגִיָּהֶם, שְׁמַעְשֵׁר שָׁנֵי – פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכְתוֹ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אָמְרִים: אֵף הַקֹּדֶשׁ – פְּדִיתוֹ הִיא מְשִׁיכְתוֹ:

יח. הַמְּנִיחַ אִיסָר וְאָכַל עָלָיו חֲצִיו, וְהִלֵּךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּפוּנְדִיּוֹן – יֹאכַל עָלָיו עוֹד אִיסָר. הַמְּנִיחַ פּוּנְדִיּוֹן וְאָכַל עָלָיו חֲצִיו, וְהִלֵּךְ לְמָקוֹם אַחֵר וְהָרִי הוּא יוֹצֵא בְּאִיסָר – יֹאכַל עָלָיו פֶּלֶג. זֶה הַכֹּלֵל: עַד שְׁלֹא פָּדְאוּ, מַה שְּׁהִשְׁבִּיחַ – הַשְּׁבִיחַ לְפִי חֲשִׁבוֹן, וּמַה שְּׁפָגַם – פָּגַם לְפִי חֲשִׁבוֹן. אַחֵר שְׁפָדְאוּ, מַה שְּׁהִשְׁבִּיחַ – הַשְּׁבִיחַ לְשָׁנֵי, וּמַה שְּׁפָגַם – פָּגַם לְשָׁנֵי:

<p>12</p> <p>ראשון</p>	<p>כה</p> <p>28</p>	<p>עלות השחר _____ 4:52 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:07 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:12 שקיעה _____ 4:41 צה"כ _____ 5:00 בבלי: בבא קמא י • ירושלמי: ערלה ב • תוספתא: מעשרות א בן: יואל ב-ג • רמב"ם: מגילה וחנוכה ב</p>
<p>13</p> <p>שני</p>	<p>כט</p> <p>29</p>	<p>יום כמור קטן עלות השחר _____ 4:53 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:08 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:13 שקיעה _____ 4:41 צה"כ _____ 4:59 בבלי: בבא קמא יא • ירושלמי: ערלה ג • תוספתא: מעשרות ב בן: יואל ד - עמוס א • רמב"ם: מגילה וחנוכה ג</p>
<p>14</p> <p>שלישי</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>ראש חודש כסלו עלות השחר _____ 4:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:08 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:13 שקיעה _____ 4:40 צה"כ _____ 4:59 בבלי: בבא קמא יב • ירושלמי: ערלה ד • תוספתא: מעשרות ג בן: עמוס ב-ג • רמב"ם: מגילה וחנוכה ד</p>
<p>15</p> <p>רביעי</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>עלות השחר _____ 4:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:09 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:14 שקיעה _____ 4:39 צה"כ _____ 4:58 בבלי: בבא קמא יג • ירושלמי: ערלה ה • תוספתא: מעשר שני א בן: עמוס ד-ה • רמב"ם: אישות א</p>
<p>16</p> <p>חמישי</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>עלות השחר _____ 4:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:09 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:14 שקיעה _____ 4:39 צה"כ _____ 4:58 בבלי: בבא קמא יד • ירושלמי: ערלה ו • תוספתא: מעשר שני ב בן: עמוס ו-ז • רמב"ם: אישות ב</p>
<p>17</p> <p>ששי</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>עלות השחר _____ 4:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:10 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:14 שקיעה _____ 4:38 צה"כ _____ 4:57 בבלי: בבא קמא טו • ירושלמי: ערלה ז • תוספתא: מעשר שני ג בן: עמוס ח-ט • רמב"ם: אישות ג</p>
<p>18</p> <p>שב"ק</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>תולדות עלות השחר _____ 4:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:10 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:15 שקיעה _____ 4:38 צה"כ _____ 4:57 בבלי: בבא קמא טז • ירושלמי: ערלה ח • תוספתא: מעשר שני ד בן: עובדיה א - יונה א • רמב"ם: אישות ד</p>

החלקת הגרות	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
3:58	4:19	4:07	3:55	

הפטרה: משא דבר ד'	ירושלים	ת"א	חיפה	יבנאל
מוצ"ש ר"ת	5:17	5:19	5:17	5:15
	5:51	5:52	5:50	5:48

קְרַבַּת הַצְּדִיקִים טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

(ספר המדות אות צדיק סימן נ"ט)